

Mlaš tednik

kulturno - politično glasilo

Koroška

svetovnih in domačih dogodkov

Najnovejši
MODELI BLUZ
v najboljši kvaliteti in največji izbiri
Roskönig
KLAGENFURT, Bahnhofstr. 9

10. leto - številka 18

V Celovcu, dne 30. aprila 1958

Cena 1.50 šilinga

Slavje koroških krščanskih Slovencev

Prejšnji dan je radio napovedal dež, v nedeljo dopoldne je še sijalo sonce, proti poldnevu se je nebo pooblačilo in vse je kazalo na dež. Toda č. šolske sestre so se mirno pripravljale na popoldansko prireditev, za katero so na šolskem dvorišču postavile zasilen oder. Daleč noter v sadovnjak so se pa vrstile klopi in stolice za občinstvo. Že od ranega jutra je v šoli in okrog nje vladal prazničen živ-zav. Med gojenkami v ličnih in praktičnih enotnih krojih so se podili fantički in dekletca iz otroškega vrta; po travniku so se sprehajali prijatelji, znanci, starši in sorodniki gojenk. Prihitele so v velikem številu tudi bivše gojenke, nekatere že omožene, nekatere zaročene...

V dveh velikih sobanah sta bili nameščeni kuharska in šivalna razstava. V zgodnjih jutranjih urah je bila v obeh dvoranah gneča, kajti vsakdo se je zadržal v sobanah dalj časa kot je prvotno nameraval. Šivalna razstava je pokazala, kaj so se gojenke naučile v šestih mesecih za šivalnim strojem pa tudi s šivalno in vezilno iglo. Št. Jakobške šivalne razstave že uživajo utrjen sloves po svojih vezeninah, ki jih označujejo lepe barve ter priproste, a prav zato naravnost elegantne oblike. Prav posebno so ugajali vsakomur, pa naj bo strokovnjak ali ne, krasni prti in druga hišna oprema.

Kuhinjska razstava pa ni nudila samo paze za oči z naravnost neskončno potrpeljivostjo okrašenimi slaščicami. Ob pogledu na razne sladke ježe, torte in pecivo, so se marsikomu začele sline cediti, a dišeče domače klobase in šunke so prijetno in zapeljivo poščegetale nos.

Slavnostna predstava na prostem

Ob pol dveh popoldne je zadonel zvonec in poklical vse k slovesni akademiji. Sonce so že davno prekrili oblaki in marsikdo se je z tesnobo spraševal, kdaj se bo vlila ploha.

Kot začetek so gojenke zapele našo ljubo „Gor čez izaro“, nato pa je gojenka pozdravila deželnega glavarja in vse goste s kratkim nagovorom. Sledil je venček narodnih z razanjem, ki je pokazal, da so gojenke poleg gospodinjske in kmetijske izobrazbe prejele tudi dober glasbeni pouk, saj bodo povečini pele v domačih cerkvenih zborih. V igrokazu, kjer so sodelovali mali in veliki, se je najbolj postavil navihani Mihec s svojo kokoško in korajžno deklamacijo. Pa tudi drugi otroci se niso pustili dati v koš. Bila je ta igrlica prikaz „Narodne šole“ — družinskega ognjišča verskega življenja in materne besede, ki ju čuva in goji iz roda v rod.

„Prolog“ domačega pesnika pa je bila bojna pesem, ki je ob vzoru svetopisemske

Narodna šola v št. Jakobu v Rožu, ustanova pokojnega župnika Mateja Ražuna, ki jo je zgradil leta 1908 in izročil v oskrbo č. šolskim sestram, je minulo nedeljo z mogočnim slavljem pod milim nebom proslavila svojo petdesetletnico. Pred nad tisočglavo množico, ki je s kolesi, motorji in avtomobili prihitelega iz Podjuna, Roža in Zilje, so nastopile gojenke letošnjega tečaja Kmetijsko gospodinjske šole ter malčki iz otroškega vrta z izbranim programom. Prireditev je počastil s svojim obiskom deželni glavar g. Ferdinand Wedenig s svojo soprogo, v zastopstvu prevzvišenega škofa krškega pa je prišel mil. prelat dr. Rudolf Blüml. Med odličnimi gosti so bili še predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Joško Tischler, zbornični svetnik g. Janko Jančič ter šentjakovski župan g. Koren. V velikem številu je prišla č. duhovščina. Mohorjevo družbo je zastopal preč. msgr. dr. Janez Hornböck.

Judite pokazala, kakšne žrtve je zmožna resnična ljubezen do lastnega rodu.

Nato so prišli na oder Selani, v narodnih nošah. Brhka dekleta in postavni fantje s ponosnim, mirnim pogledom, finim poslušom in čistimi glasovi. Pod vodstvom strogega prof. Miheliča so zapeli pesem, ki vedno vsakogar gane, dr. Mikulovo: „Rož, Podjuna, Zilja“.

Sledila je kronika petdesetih let „Narodne šole“ v živih slikah. Pred nami je vstal župnik Ražun, zrastle je pred nami Narodna šola, slišali smo, kako je Mohorjeva družba z znatnim prispevkom končno pomagala Ražunu, da je to ponosno stavbo spravil pod streho. Sledili smo njegovemu trnjevi življenjski poti v tujino in bolezen. Smrt ga je odrešila dušnega in telesnega trpljenja. Videli smo kako je kruti nacizem surovo prekinili delo č. sester in jih izgnal iz hiše, ki so jo s tako ljubeznijo čvale in vzdrževale. Ko so č. sestre s sklonjenimi glavami in lahkim kovčki — kaj so si pa mogle ob tolikih žrtvah za druge prihraniti — stopale čez oder v pregnanstvo, se je marsikatero oko med poslušalci zasolilo. Toda samopašnega gospodovanja zlovesčega kljukastega križa je bilo konec. Povrnili so se izseljenci iz pregnanstva na svoje domove, v „Narodno šolo“ so prišle nazaj tudi sestre in začele obnavljati razdejanost poslopje in vzgajati mladino. Na mesto kljukastega križa je stopilo zopet večno, nepremagljivo znamenje — les Križanega.

Dr. V. Zwitter: „Kamniti spomenik...“

Na oder je stopil prof. dr. Vinko Zwitter in spregovoril rojakom. S svojimi prvimi besedami je zadel naše srčne strune. Zaklical je:

„Če bi bil med nami danes naš Matej Ražun, mož, ki je zgradil ta dom in bi v njegovi navzočnosti mogli pozdraviti v naši sredi predstavnika našega škofa in celo deželnega glavarja in njegovo soprogo osebno, bi to bilo javno zadoščenje za njegovo veliko trpljenje in žrtev, za to njegovo življenjsko delo.“

Nato je opisal narodnostno borbo sloven-

skega koroškega ljudstva, za pravice enakopravnosti v šolah, uradih, v občini in deželi.

Omenil je prošnje, zahteve, resolucije št. Jakobskih občanov, pota v Beljak, Celovec in na Dunaj, razne zakone in osnutke, uredbe in naredbe ter nadaljeval:

Pred nekako 100 leti je škof Anton Martin Slomšek dejal našim ljudem: Vera nam bodi luč, naša beseda pa ključ k krščanski in narodni omiki.“

In leta 1906 je župnik Ražun zaklical rojakom: Dovolj je prošnje, dovolj memorandumov, dovolj moledovanja, dovolj deputacij. Dajmo, sezimo si v roke in pomagajmo si sami! In začel je graditi to poslopje, ki je in ostane ponos vse slovenske Koroške. V dveh letih ga je zgradil. In glej čudo! Čim je vstal iz zemlje ta dom, se je začel prepod našega narodnega življenja, zaživelo in razcvetelo se je prosvetno delo, širilo se je združeno gibanje.

Župnik Ražun nam je s svojim zgledom pokazal česar je najprej treba: Najprej moramo mi sami z lastno žrtvijo dati naši materni besedi dolžno čast. Le naše žrtve in naše delo nam dajejo pravico do življenja in razvoja. Narodna šola v št. Jakobu je utelešena Ražunova misel, ki je mogla postati dejstvo ob sodelovanju njegovih zvestih sotrudnikov, v katerih je bilo zavedno slovensko srce. Zato je to poslopje kamnit spomenik slovenske kulturne volje!“

Tehna beseda deželnega glavarja

Govornika so poslušalci večkrat prekinili z burnim aplavzom. Za njim je stopil na oder koroški deželni glavar g. Ferdinand Wedenig. On je prvi deželni glavar, ki jo je v njenem pretdesetletnem obstoju obiskal.

Prinašamo v prevodu njegov govor. Dejal je med drugim:

„Rad sem se odzval vabilu č. šolskih sester, da ob 50-letnem jubileju te šole prinesem pozdrave in voščila v imenu dežele Koroške.“

Saj spadamo vsi skupaj, kajti rodile so nas vse koroške matere in me prav zategadelj veseli, da sem mogel priti osebno med vas. Slišali smo že, koliko hudega je morala ta šola prestati v minulih 50 letih. Toda v življenju je že tako, da nam ni

nič podarjenega, ampak si je treba vse z delom in žrtvami izbojevati.

In tako moremo danes z veseljem in zadoščenjem ugotoviti, da je ta šola vzgojila deželi lepo število pridnih gospodinj in s tem koristnih ljudi.

Razvoj znanosti in tehnike na vseh področjih je danes porušil vse ovire. Bolj kot kdaj koli prej, nam je danes in nam bosta v bodoče še v večji meri potrebni strokovna izobrazba in znanje. Posameznik danes ne more več učinkovito skrbeti za lastne interese. Zato je potrebno, da združujemo naše sile. In to ne le v deželi, ampak je treba iti

Govori deželni glavar g. Wedenig

tudi preko meja ter stremeti za povezavo med narodi. Toliko se danes govori o združenji Evropi, vendar moramo ugotoviti, da malenkostni predsodki, ki večkrat segajo celo v vasi, skušajo sejati razdor. Toda razvoj bo dal prav tistim, ki se trudijo za uresničitev človeških idealov sprave in sporazumevanja med narodi. — Saj za to ni treba mnogo, treba je samo malo dobre volje, spoštovanje sočloveka brez ozira na jezik, ki ga govori, brez ozira na to katerega Boga časti. Spoznatl moramo le eno, da smo vsi otroci enega stvarstva in da imamo vsi brez razlike eno skupno nalogo, to je oblikovati življenje na tem svetu tako, da bosta zavladala sreča in blagostanje.

Ob koncu se hočem zahvaliti č. sestram te šole za ves njihov trud in delo v minulih 50 letih pri vzgoji mladine, v interesu naše domovine. Moj pozdrav pa velja tudi gojenkam, tem našim mladim Korošicam, ki se trudijo, da postanejo pridne kmetice, dobre gospodinje in tako stebri naše skupnosti in naše avstrijske domovine.“

(Nadaljevanje na 5. strani)

Rož, Podjuna in Zilja so se minulo nedeljo zbrali v št. Jakobu. Množica obiskovalcev ter živi venec mladenk na odru so pričle, da naš narod živi iz krščanske vere in zvestobe materni slovenski besedi.

(Foto Zaler)

Politični teden

Po svetu . . .

Amerika obrne sovjetsko orožje v nasprotno stran

Združeni narodi so bili tudi v minulem tednu glavno pozorišče propagandne vojne med Vzhodom in Zapadom. Po tem, ko je sovjetska vlada propadla s svojo obtožbo pri Varnostnem svetu zaradi poletov ameriških z atomskimi bombami oboroženih letal v arktičnem pasu blizu sovjetske meje, je sedaj Amerika šla v protiofenzivo. Njen delegat Cabot Lodge je stavil Varnostnemu svetu predlog, da takoj obravnava ustavitve vseh poletov atomskih letal, tako ameriških kot sovjetskih, na celotnem arktičnem področju. Dejstvo je, da imajo tako Sovjetska zveza kot tudi Združene države gotovo število svojih letal z atomskimi bombami stalno v zraku. V primeru nenadnega napada bi ta letala ušla uničenju na tleh, to je na letališčih, in potem takoj poletela v sovražno deželo. Razlika je samo v tem: O ameriških letalih piše časopisje. Tako je novinarska agencija „United Press“ prinesla obširno reportažo o „Strategic Air-Command“, na katero se je mogla sovjetska vlada opreti pri svoji pritožbi na Varnostni svet. O sovjetskih letalih iste vrste pa ni moč ničesar brati v časopisih ali slišati po radiu. Pa kljub temu obstoje in letajo, kajti ameriške radarske postaje njihove polete stalno sledijo in beležijo. Sovjetski delegat Sobolev je v zadregi objubil, da bo zadevo preštudiral.

Konference o »vrhunski konferenci« se nadaljujejo

Po sovjetskem pristanku na razgovore z zapadnimi veleposlaniki v Moskvi glede dnevnega reda konference glavnih odgovornih državnih svetov, pa teko naprej politično-diplomatske intrige. Sovjetski zunanji minister Gromiko je poskušal izigravati zapadne diplomate enega proti drugemu s tem, da je hotel govoriti z vsakim posebej. Zato so minuli teden predstavniki Velike Britanije, Združenih držav in Francije s skupno noto zahtevali istočasne skupne razgovore. Gromiko je čez nekaj dni odgovoril, da bi moral potem biti — zaradi upostavitve ravnotežja — pritegnjeni k taki konferenci tudi predstavniki Poljske in Čehoslovaške. Obenem pa je pristal, da bi naj taka konferenca razpravljala o nekaterih vprašanih bistvenega značaja. Sedaj se na Zapadu posvetujejo o tem novem predlogu, ki ga večina diplomatskih strokovnjakov smatra za znak popuščanja.

Ljubljanski kongres je odkril slabosti komunizma

Spravljajo ga v zvezo s kongresom jugoslovanske komunistične stranke v Ljubljani, ki je proti pričakovanju odkril globoka, čeprav na zunaj prikrita nasprotstva in razpoke v sovjetskem bloku.

Tito in Rankovič sta z zelo ostrimi besedami odgovorila na sovjetske obtožbe, češ da jugoslovanski komunisti niso na pravi poti, kot jim je očitalo uradno moskovsko glasilo „Komunist“. Kardelj pa je v svojem sicer oblikovno mirnem govoru odločno izjavil, da v komunizmu ni nobenega edino pristojnega in nezamisljivega učenika ter tudi nobenega duhovnika, ki bi kot nekaj spovednik mogel doktrinarne grehe odpustiti. Jugoslavija si ne pušča predpisovati od nikogar svoje ureditve prav tako pa tudi ne svoje zunanje politike. Izrazni načini vodilnega teoretika jugoslovanskega komunizma kažejo, da se je duhovno izgrajeval v svetovnonazorni diskusiji med katoličani in komunisti v Sloveniji v času med obema vojnama.

Ko so sprva delegati satelitskih komunističnih strank po sovjetskem zgledu preklicali svojo udeležbo na kongresu v slovenski prestolnici, je izgledalo tako, kot da je bila to premišljena klofuta Titu in njegovim somišljenikom, v duhu najboljših Stalinovih tradicij. Bojkot bi naj pritisnil jugoslovanske komuniste v osamljenost tudi na Vzhodu, potem ko so si z nedavnimi obsodbami vodilnih socialistov zapravili simpatije zapadnih socialdemokratskih strank.

Toda debata med Ljubljano in Moskvo je zajela širše kroge. V satelitskih prestolnicah je bilo namreč opaziti, da poljski, madžarski pa tudi romunski komunisti v srcu soglašajo z jugoslovanskimi tezami, kljub uradnim zagotovilom zvestobe sovjetski liniji od katere so eksistenčno odvisni. Vidno pa je prišlo to zadržanje do izraza tu-

di na kongresu v Ljubljani, kjer je poljski veleposlanik ostal v dvorani tudi med govorom ministra Rankoviča, ki je najostreje napadel Sovjetsko zvezo, dočim so ostali diplomati komunističnih držav zapustili dvorano, čeprav so bili navzoči samo kot „opazovalci“.

Tako se je manever Hruščeva, ki je imel za namen pritisniti Tita k tlom in ga prisiliti k pokorščini, obrnil — zaradi odpora jugoslovanskih komunistov — proti svetovnemu komunizmu v celoti in razkril njegove notranje slabosti, čeprav tega gotovo ne Hruščev in ne Tito nista nameravala.

. . . in pri nas v Avstriji

V vladni koaliciji — spremenljivo vreme

V zadnjih dneh so prišla na dan nova nasprotja v vladni koaliciji, ko močno obremenjujejo sodelovanje obeh vladnih strank. Težišče spora je na gospodarskem področju.

Elektrika, oblast in . . .

Rastoča potrošnja električne energije v gospodinjstvu, poljedelstvu in industriji narekuje za bližnjo bodočnost potrebo pravočasno oskrbe z novimi viri te energije. Treba je graditi nove električne centrale, pravi minister za podržavljen podjetja in energijsko gospodarstvo inž. Waldbrunner. Električna energija je pa ne samo važen gospodarski faktor, ampak igra prav zaradi tega tudi veliko vlogo v politiki. Boj se širi in večja električni sistem, večja postaja oblast ministra Waldbrunnerja in s tem socialistične stranke, kateri pripada.

. . . ljudske delnice

To pa pri OeVP težko prenašajo in so zato pokrenili novo akcijo za izdajo ljudskih delnic. Na ta način hočejo po ovinku spraviti v zasebne roke ali „reprivatizirati“ del že podržavljene industrije. Socialisti pa se temu predlogu upirajo, ker pač vidijo v tem namen koaličijskega partnerja, da mu izvije iz rok, nekaj, kar si je z dolgotrajno borbo moral pridobiti. Nič ne pomaga pri tem trditve, da bi denar novih ljudskih delnic omogočil gradnjo novih električnih central. Zadeva se je sedaj zataknila in bo verjetno še trajalo nekaj časa, da bo stekla naprej po že izvoženih tirnicah dvostranskega koaličijskega kompromisa.

»Diktatura delavskih uradov«

je nova udarnica, ki se je poslužuje Ljudska stranka v svoji borbi proti predlogu socialistov, da bi dobili delavski uradni izključno pravico za posredovanje dela ter da bi tako delavci kot tudi podjetniki bili po zakonu obvezani se posluževati tega urada. Ta bo naj imel tudi pravico „usmerjanja“ mladih ljudi v določene poklice. Socialisti ta predlog utemeljujejo s tem, da današnje tehnično visoko razvito gospodarstvo zahteva strokovno usmerjanje delovne sile. V tem pogledu bi mogli delavski ura-

Nova termoelektrarna v Voitsbergu

Minuli petek je minister za podržavljen podjetja in energijsko gospodarstvo dipl. ing. Waldbrunner v okviru posebne slovesnosti izročil svojemu namenu nov obrat elektrarne v Voitsbergu na Štajerskem, ki spreminja premogovni prah bližnjih rudnikov pri Köflachu v električno energijo. V ta namen so že obstoječo termoelektrarno razširili in jo opremili z novim parnim kotlom in turbinami, ki morejo proizvajati 65.000 kilovatnih ur letno. S tem je bila zmogljivost celotnega elektrarniškega kompleksa v Voitsbergu povečana na 125.000 kilovatnih ur letno. Nove naprave v Voitsbergu so najmoderneje v Avstriji in se odlikujejo po svoji gospodarnosti.

K slovesni otvoritvi so se zbrali gostje iz Štajerske in vseh drugih zveznih dežel, kajti Voitsberg je pomemben vir energije za vso avstrijsko gospodarstvo.

Minister Waldbrunner je v svojem govoru izrekel nekaj načelnih misli o umestnosti termoelektrarn v Avstriji, ki je bogata na še neizkoriščenih vodnih silah. Izkušnja je pokazala, da je gospodarsko najbolj primerno dopolnjevati energijo vodnih elektrarn s tokom iz termičnih naprav v času, ko je stanje vode na rekah nizko, posebnó pozimi. Zato je treba vsaj četrtino toka letno proizvajati iz premoaga, da je s tem zagotovljen industriji stalen in enakomeren dotok energije.

di gospodarstvu na splošno veliko pomagati. Vse to so reči, ki jih ni moč zanikati. Vendar bi bila s tem omejena svoboda posameznika, ki bi bil oropan prostosti, da on sam odloča kakšno delo bo vršil. Pri mladih ljudeh bi bila celo ogrožena izbira življenjskega poklica. Zato pravijo nasprotniki tega predloga socialistov, da smejo delavski uradi samo dobiti posvetovalne pravice in da naj s preprečevalno močjo stvarnih razlogov dobro svetujejo delavcem ter jih tako usmerjajo. To je tudi res, vendar se človek ne more znebiti vtisa, da je v ozadju te skrbi za svobodo tudi skrb, da ne bi preko delavskih uradov, ki so povečini v rokah socialistov, ta stranka prišla do večje moči.

Zadnja Truppejeva trdnjava je padla

Ko je minuli teden predsednik koroške Delavske zbornice Paul Truppe po svoji izključitvi iz socialistične stranke napovedal vrsto javnih zborovanj proti tej odločitvi, bi se naj prvo tako zborovanje vršilo v glavni dvorani zbornice v Celovcu. To odredbo je izdal predsednik Truppe sam. Takoj naslednji dan se je sestel odbor Delavske zbornice in sklenil, da Truppe ni več predsednik, njegovo odredbo pa je razveljavil. S tem je padla Truppejeva zadnja postojanka. Toda mož se ni vdal, ampak je povedel svoje pristaše v neko restavracijo in tam napovedal, da se on in njegovi somišljeniki ne bodo udeležili socialističnih praznov prvega maja, ampak ga bodo proslavljali zase. Truppe namerava s svojimi pristaši nadaljevati borbo proti uradnemu vodstvu socialistične stranke in se ne meni za nasvet strankinega glasila „Neue Zeit“, češ da bi se naj raje zadovoljil z mastno pokojnino. Ta mu namreč pripada na podlagi pogodbe, katero je sklenil, ko je bil še v prijateljstvu v svojo nekdanjo stranko.

Zdravniki niso zadovoljni

Minuli teden so avstrijski zdravniki zborovali na Predarlškem in se posvetovali glede svojih zahtev proti bolniškim blagajnam. Poleg zahteve, da bolniške blagajne zvišajo sedanje honorarje zdravnikom, ki imajo stalne pogodbe za zdravljenje zavarovancev, pa zdravniki zahtevajo posebno plačilo za povečano delo, ki so ga morali opraviti ob priliki nedavnih epidemij gripe. Tako zahtevajo koroški zdravniki skupno 600.000 šil., dočim jim bolniške blagajne nudijo samo 400.000 šil. Odločitev zaenkrat še ni padla. Istočasno pa stavljajo zahteve po povišanju plač zdravnikov v bolnicah, ki pravijo, da so njihove sedanje plače prenizke. Njihovim zahtevam se upira deželna vlada, ki bolnice vzdržuje. Ona pravi, da pač nima denarja. Zdravniki grozijo s stavko, kar bo bržkone pripravilo deželo, da seže globlje v svojo blagajno in v nje le že kaj najde. V resnici je zaradi nizkih plač že nastalo pomanjkanje zdravnikov v bolnicah, kajti mladi zdravniki v vedno večjem številu odhajajo v privatno prakso, kjer kljub veliki konkurenci bolje zaslužijo.

Odlikovanje koroškega novinarja

Minulo soboto je prišel v Celovec francoski veleposlanik na Dunaju M. Seydoux de Clausonne. Priredil je v „Umetniškem domu“ sprejem za člane tukajšnje „Avstrijsko-francoske družbe“, katerega so se udeležili tudi predstavniki oblasti.

Veleposlanik Seydoux de Clausonne je s posebno slovesnostjo Petru Griebichlerju, uredniku tukajšnje „Avstrijske časopisne agencije“ (APA) podelil insignije viteza francoske Častne legije (Legion d'Honneur) kot priznanje za dolgoletna prizadevanja g. Griebichlerja za posredovanje francoske kulture koroškemu prebivalstvu. Čestitkam k visokemu odlikovanju se pridružuje tudi naše uredništvo.

SLOVENC

doma in po svetu

A. Dermota je pel pesem svoje domovine

Član dunajske opere Anton Dermota je v začetku aprila t. l. gostoval v prvem gledališču Južne Amerike, v Teatro Colon v Buenos Airesu (Argentina). Na prvem koncertu je odpel tenorski part v Beethovnovi Deveti simfoniji. Nekaj dni kasneje pa je v istem gledališču imel svoj samostojni celovečerni koncert pesmi. Izvajal je skladbe Schuberta, Schumanna, Brahmsa in Straussa. Dermota je eden izmed najbolj iskanih tenorjev v Evropi in uživa tudi svetovni sloves kot izvajalec koncertnih pesmi. Občinstvo je po koncu programa vztrajalo na svojih sedežih in z navdušenim ploskanjem pripravilo pevca k temu, da je dodal še nekaj točk. Med temi je bila tudi slovenska koroška narodna: „Kje so tiste stezice“, ki jo je Dermota sam napovedal kot „pesem moje domovine“. Naslednji dan se je pevec vrnil z letalom na Dunaj.

Duhovni svetnik Karel Škulj — 75-letnik

Dne 10. aprila je obhajal 75. obletnico rojstva duh. svetnik Karel Škulj, nekdanji dekan v Ribnici ter poslanec Slovenske ljudske stranke. Jubilant je bil zelo priljubljen ljudski govornik, vnet zadrugar in prizadeven dušni pastir. Po drugi svetovni vojni se je naselil v Argentini, kjer izdaja lepo urejeno mesečno revijo „Slovenska beseda“. Na mnoga leta!

„Domačija ob Visli“ v Clevelandu

„Slovenski oder“ v Clevelandu je sredi marca urizoril igro „Domačija ob Visli“. Je to napeta drama treh bratov, med katerimi Peter, najstarejši, po smrti očeta zataji njegovo oporoko in se polasti deležev obeh mlajših bratov Jakoba in Henrika. Dogajanje se zaostri tudi zaradi ljubezni obeh mlajših bratov do Renate, Petrove žene. Ko mlajša brata kljub Petrovem prikrivanju izvesta za utajo in jima Peter noče prepustiti pripadajočega deleža, steče Jakob v divji jezi k bližnji reki in začne razkopavati nasip z namenom, da utre pot vodi, ki naj uniči vse. Peter mu hoče ta naklep preprečiti in v pretepu padeta oba v reko in utoneta.

V Clevelandu so to dramo prvič postavili na oder že pred 7 leti. Poročevalec „Ameriške domovine“ ugotavlja, da so tako stari, kot tudi novi igralci pokazali visoko raven gledališkega znanja. Obenem pa obuja spomine na predstavo pred 7 leti in pravi, da je manjkal marsikdo, ki je bil navzoč pred 7 leti. „Ni bilo Toneta Grdine, Ivana Zormana, Jake Debeveca in še cele vrste drugih. Odšli so iz naše srede za večno.“ Kljub temu pa je bila udeležba dobra, kar je znamenje, da je slovenska skupnost v Clevelandu še živa ter se vedno znova obnavlja.

Umri je „leteči Slovenec“

Dne 12. marca je v Clevelandu podlegel srčni kapi Avgust Kollander. Pokojnik je bil lastnik potovalne pisarne ter javni notar. Po njegovem posredovanju je mnogo naših rojakov v Ameriki prispele v Evropo in obiskalo staro domovino, številni novonaseljenci so pa preko njegove pisarne uredili svojo potovanje v Ameriko. Bil je v stalnem stiku z New Yorkom, Chicagom, Parizom in Ljubljano. Vedno se mu je tudi mudilo ter je zato najraje potoval z letalom. Zato se ga je prijelo ime „leteči Slovenec“. Sedaj je odletel v večnost. Počivaj v miru!

„Šest čevljev visoki orjak“

Pri spomladanskih športnih tekmah v Chicagu (USA) se je posebno izkazalo odbojarsko moštvo, v katerem je igral tudi slovenski rojak Julko Jošt, ki je poleg tega tudi navdušen prijatelj slovenske pesmi in član Slovenskega radijskega kluba v Chicagu. Novinarjem je posebno padel v oči zaradi svoje velike postave. Tako zelo hvali njegovo igro čičaški dnevnik „Sunday Times“, ki je prinesel njegovo sliko in ga imenuje „šest čevljev (ameriška mera, 1 čevljev je 0,305 metra, torej meri naš rojak blizu 1,90 metra, op. ur.) veliki orjak je prišel iz Jugoslavije“.

Gospodinjstva slovesnost v Bazovici

Po 60 dneh je bil v Bazovici nad Trstom zaključen gospodinjstvi tečaj za dekleta, ki sta ga vodili č. šolski sestri Mamerta in Silverija. Za slovesni zaključek so dekleta priredile gospodinjstvo razstavo, ki je s svojo pestrostjo in praktičnostjo zbudila zanimanje vseh, ki so jo prišli pogledat. Poleg pečiva in mesnatih jedi za praznike pa so se dekleta vadila tudi v pripravi hrane za vsak dan, ki mora biti prav tako okusno pripravljena. Nadalje so se učila živiranja, serviranja, lepega vedenja, higijene in še marsikaj drugega koristnega. Ko se je tečaj končal, so gojenke enoglasno izjavile: Premalo je trajalo! Prehitro je minilo! Tako zaključuje „Katoliški glas“ svoje poročilo o prireditvi.

VERA V RUSIJI ŠE VEDNO ŽIVI

„Kupite križe!“ — Klic v Stalinovem mestu

„Med ljudmi, ki še vedno izvršujejo verske običaje niso samo starejši ljudje, ampak celo mladina!“ To je pred nekaj meseci zapisal neki sovjetski časopis za mladino. Sledil je poziv na povečanje naporov za dokončno iztrebljenje vere. Pred kratkim je neki zapadni diplomat, ki je več let služboval v Moskvi — po svoji premostitvi v domovino — podal naslednjo sliko o verskem življenju v Sovjetski zvezi.

Potrdil je, da so resnična poročila, ki jih od časa do časa prinašajo zapadne poročevalske agencije, namreč, da so sicer maloštevilne cerkve v Rusiji polne vernikov ne le ob nedeljah, ampak tudi ob delavnikih. V času revolucije in takoj po nastopu komunističnega režima so mnogo cerkev porušili ali pa jih spremenili v hleve in v skladišča, mnoge so pa enostavno pustili razpadati. V zadnjih letih so precej cerkva obnovili in sicer zato, ker država posveča vedno večjo pažnjo umetniškimi spomenikom preteklosti. Tako je po tem ovinku bilo več cerkva popravljenih in vrnjenih svojemu prvotnemu namenu.

Na drugi strani pa država ne opusti nobene prilike za uničevanje vere, prav posebno pri vzgoji mladine. Tudi časopisje in radio služita temu namenu. Ne le članki o škodljivosti vere, pobijanje vere z „znanstvenimi“ argumenti, ampak tudi smešenje vere služi kot orožje v protiverški propagandi. Pa vse skupaj ni kaj prida učinkovito in tako je včas moč brati tudi resnejše ugotovitve v zvezi s trdoživostjo verskega čustvovanja. Tako je uradni organ komunistične stranke „Življenje v stranki“ zapisal: „Negotovost o tem, kaj bo prinesel jutrišnji dan, posebno v času sedanjih mednarodnih napetosti, nudi rodovitna tla za okrepljeno rast verskih čustev v ljudeh.“

Isti diplomat je tudi izjavil, da se vedno več mladih ljudi hoče posvetiti duhovniškemu poklicu, vedno več mladih parov hoče začeti zakonsko življenje s cerkvenim blagoslovom in h krstu novorojenčkov vedno pogosteje kličejo popa (pravoslavnega svečenika), da otroka oblije z blagoslovljeno krstno vodo. Tako se zopet oživljajo starodavni obredi. Celotno med delavci versko življenje napreduje. Isti diplomat je z lastnimi očmi videl procesijo delavcev z gorečimi svečami pred cerkvijo v Doneškem industrijskem področju. Mestu, v katerem je bila ta procesija, se imenuje Stalino, to je „Stalinovo mesto“.

Dopisniki moskovskih listov so v od jeze penečih člankih poročali, da je v Doneškem industrijskem področju moč na javnih trgih kupovati cerkvene sveče, podobe svetnikov in posode za bogoslužje. Tako piše posebni dopisnik moskovske „Pravde“, da ga je na trgu v nekem mestu omenjenega področja pozdravil klic „Kupite križe, kupite križe!“ Kar pa je komunističnega novinarja še bolj razkačilo, je bilo dejstvo, da so bili prodajalci povečini mladi ljudje. Eden izmed njih mu je celo na vpra-

šanje, kako pride najhitreje do družabnega kluba komunistov v mestu, pokazal na bližnjo cerkev in dejal, na gre raje tja, ker bo ondi slišal lepše in za življenje potrebnejše reči. To je bilo za Moskovčana pa že skoraj preveč!

Vedno večji pritek mladine v cerkve je spraval komunistične oblastnike in vzgojitelje najprej v zadrego, potem pa v zaskrbljenost. Kmalu so pa sledila dejanja. Gonja po mladinskem časopisju proti veri je bila ojačana, skupine izbranih komunistov so se pa nastavljale pred cerkvami ob času božjaj službe ter tam navijale gramofone, katerih zvočniki so grmeli vesele popevčice in

Hollywood — PEKEL V RAZKOŠJU FILMSKE SLAVE

S kuhinjskim nožem je 14-letna deklica Cheryl Crane zaboljela 42-letnega Johnyja Stompamata, ljubčka njene matere, znane filmske igralka Lane Turner. Dekle je slišala, da sta se Lana Turner in Stompamato nekaj pripravila. Ko je mati zavpila, ker je mož postal nasilen, je deklica stekla v kuhinjo, pograbila prvi nož, ki ji je prišel pod roko ter ga slepo započilo v trebuh moškega. Bil je pravi orjak, dva metra visok in po poklicu gangster. Brez besede se je sedel in izkravaval. Njegova specialiteta je bila dvorjenje bogatim ženskam. Lana Turner se je hotela svojega „prijatelja“ znebiti, s čemer pa ta ni bil sporazumen, zaradi česar je med obema nastal preprič, ki je končal s strašnim krvoprelitjem. Lana Turner je že petkrat poročena in ločena. Ena izmed njenih najbolj uspešnih vlog je „vesela vdova“ po istoimenski Leharjevi opereti.

Gniloba pod lepim videzom

V zaporu je obiskala svojo hčerko, ki je spričo materine zaposlenosti s filmi in moškimi od rane mladosti živela zapuščena ter brez družinske ljubezni. Ko je videla mater v solzah, je dejala: „Rada bi bila vsaj kot mati, ki še more jokati, moje oči so pa suhe.“ Preiskovalnemu sodniku je izjavila, da Stompamata ni nameravala ubiti, ampak pripraviti do tega, da pusti mater pri miru.

Ta zločin je z žarko lučjo osvetlil leglo gnilobe, ki se skriva pod varljivim bliščem razkošnega življenja v Hollywoodu, filmski metropoli sveta, ki jo nekateri imenujejo tudi „tovarno sanj“.

Že pred letom dni so časopisi prvič pisali o Cheryl Crane-Turner. V nekem predmetju Los Angelesa je 13-letno dekle nagovorilo nekega neznanega moškega, da ji naj pove za kak „poceni hotel“. Mož je vprašalko, ki jo je sprva imel za ničvredno žensko, nekoliko natančneje pogledal in videl, da je prazprav se otrok in da je vsa preplašena. Namesto v hotel jo je povedel na najbližnjo policijsko stražnico, kjer so Cheryl, ki je bila pobegnila od doma, prepoznali in vrnili materi. Toda Cheryl ni

sramotilne govore proti veri. Na ta način so hoteli motiti cerkvene obrede. Toda prebivalstvo samo je te sovjetske „polkrepke“ preteple in zapodilo v beg.

Na vprašanje ali bo sledilo novo preganjanje vere, ki bi naj uničilo ta razcvet religiozne življenja v Rusiji, je diplomat, ki se je v letih svojega službovanja v Moskvi navzel velikega spoštovanja do ruskega naroda, dejal: „Krvavo preganjanje ni vselej doseglo svojega namena, to je iztrebljenje vere v prizadetem ljudstvu. Zgodovina dokazuje, da se je pogosto pripetilo prav nasprotno. Morda se je v sedanji brezbožniški Rusiji dopolnil čas, ko se bo po letih preganjanja Bog v novem sijaju povrnil v cerkve in v srca ljudi. To ne bi le ruskega ljudstvu dalo nove notranje, duhovne moči, ampak bi neizmerno povečalo izglede za mir na vsem svetu.“

edini filmski otrok, s katerim je imela opravka policija. V mnogo večji meri, kot otroci drugih stanov, delajo skrbi policiji in to že v mladih letih.

Tako je policija v Los Angelesu (velemestu v bližini Hollowooda) zaprla 16-letnega sina Johnyja Weismüllerja (Tarzana), ko je ravno na silo odpiral nek tuj avtomobil z namenom, da ga ukrade. Ko so ga na policiji vprašali, čemu počenja take reči, je odgovoril, da se „doma nihče zanj ne briga.“

Sina Roberta Mitchuma (Glavni junak filma „Dvoboj na Atlantiku“) je policija aretirala radi potepuštvu. Na zapisnik je dal izjavo, da se je vdal potepanju, ker je bilo doma „življenje brezupno.“

Zaradi obtožbe, da je poskusil z orožjem napasti nekega avtoizvoščka (taksija) v Hollywoodu, se je moral zagovarjati pred sodiščem sin slavnega igralca Edwarda G. Robinsona. Bil je sicer oproščen zaradi pomanjkanja dokazov, toda kmalu se je znova znašel za železnimi rešetkami, ker je ponarejal bančne čeke. Komaj je odsedel kazen, je bil nekaj dni nato aretiran na cesti, ker je pijan vozil avtomobil.

Denar je v Hollywoodu vladar

Kdor dobro pozna resnično življenje v filmski prestolnici, se tem pojavom ne čudi. Dočim imajo filmski igralci drugod po svetu več ali manj normalno življenje, pa ni Hollowood „nikaka tovarna sanjske sreče“ ampak grozoten, orjaški stroj moloh, ki neprestano žre lastne ustvaritve, to je igralce in igralkice. Le malo je namreč igralcev s tako utrjenim položajem, da lahko mirno gledajo v bodočnost. V to vrsto srečnikov spadajo Clark Gable, Gary Cooper, Marilyn Monroe, Rosalind Russell in morda še kdo, toda vsi ostali, z Lana Turner, Gregoryjem Peckom, Robertom Mitchumom, Avo Gardner vred se morajo vsak dan znova boriti za svoj položaj. Nek pregovor pravi: V Hollywoodu velja samo toliko, kolikor je prinesel tvoj zadnji film dolarjev v blagajne.“

Pogosto so otroci tudi žrtev želje lastne

matere, ki bi hotela pred svetom ostati večno mlada. Po časopisih lahko vidite mnogo slik filmskih igralk z dojenčki, toda zelo redko vidite sliko kake igralkice s sinom ali hčerko v starosti nad 10 let. Nek zdravnik za živčne bolezni, ki je imel v zdravljenju več otrok filmskih igralcev je dejal, da se morajo otroci nekako po 12. letu stalno „pomlajevati“, da njihove matere ne bi izgledale to kar so — stare škatle. Nek drug zdravnik je pa dejal: „Novorojenčki so v Hollywoodu zelo zaželeni, toda gorje jim, ako si drznejo zrasti.“

Nestalnost življenja, obilica denarja, razkošje in obenem negotovost kako dolgo bo vse to še trajalo, tira igralce in igralkice k uživanju vseh mogočih slasti ter udajanju strastem. Posledice so ločitve, škandali in pravde. In vse to se končno maščuje nad otroki. Kako naj na primer normalno dorašča otrok Linde Christian, ki vselej, kadar odpre časopis, najde v njem poročilo o prepriču njegove matere z njegovim očetom Tyronne Powerjem? Kaj naj misli o svojih starših hčerka Maria McDonald, ko bere v časopisih, da sta se njen oče in mati ločila prav takrat, ko jo je mati nosila pod srcem? Otroci rdečelase lepoticice Susan Hayward so morali nastopati kot priče v pravdi med njihovim očetom in materjo. Hčerke Rite Hayworth („atomske lepoticice“) iz zakona z Orsonom Wellesom in Aly Khanom so morale gledati divje prepire med njo in njenim tretjim možem, kaba-retnim pevcem Dickom Haynesom.

Otroci — nedolžne žrtve filmskih grešnikov

Čudno je življenje filmskih otrok. Vzrejajo jih angleške vzgojiteljice. Razkošje je zanje nekaj samo po sebi razumljivega. Hiša brez lastnega plavalnega bazena na vrtu zanje sploh ni hiša. Dajejo avtograme občudovalcem svojih mater ali očetov, še preden znajo prav pisati. Dolgočasijo se še preden so se začeli veseliti. Berejo o ločitvah, še preden so doumeli, kaj je zakonska zveza. Imajo lastne šole, v katerih veljajo otroci, ki nimajo donečih filmskih imen, kot manjvredni. S petnajstimi leti vozijo lastne športne avtomobile. Podpisujejo čeke, ki jih banke izplačujejo iz vlog njihovih starišev, ne da bi pri tem vedeli, kako se en šiling z delom zasluži.

Hčerka morda enega največjih filmskih igralcev vseh časov, Johna Barrymora, Diana, pa je napisala knjigo o svojem življenju, ki je hujša od sleherne obtožbe državnega pravdnika. V njej se označuje sama kot tatica, pijanka in lahkomišelnica priležnica številnih moških. Na koncu pa pravi, da je žrtev lastnih starišev.

Pol dorasli otroci morajo gledati, kako matere zamenjujejo „prijatelje“, očetje „prijateljice“. Tako je 14-letna Cheryl Turner videla prihajati v razkošno vilo svoje matere različne moške, najprej očeta, nato mišičastega Lexa Barkerja (Tarzana št. 2), nato lepota s polizanimi lasmi Fernanda Lamasa in končno „zalega gangsterja“ Jimmyja Stompamata. Ni čuda, da se ji je razkošna vila zagnusila ter je ušla z doma, kajti tudi najbolj umazano predmestje ji je bilo bolj čisto!

FRAN ERJAVEC, Pariz:

KOROŠKI SLOVENC

III. del.

I.

Avstrija in Prusija sta mobilizirali in ponudili Francozom tri mesece odloga, a na znotraj needina dunajska vlada je zamudila skleniti s Prusijo tudi politično in vojaško pogodbo za vse podjetje, ker oba zaveznika sploh nista računala s kakim resnim francoskim odporom. Toda Francozi so že dne 27. III. poslali na Dunaj odločen ultimatum, v katerem so zahtevali, da Avstrija razoroži in odpove zvezo s Prusijo. Ker je odgovoril novi avstrijski cesar dne 7. IV. enako ostro in navedene zahteve odklonil, je pariška zakonodajna skupščina dne 20. IV. 1792. brez kakega resnega ugovora napovedala vojno — „češko-ogrskega kralju“, to je le Avstriji in ne celotnemu nemškemu rajhu. Tako so torej Francozi sami sprožili svetovnozgodovinski boj, ki je trajal potem z majhnimi presledki celih 23 let, potegnil v svoj vrtinec vso Evropo in se globoko zasekal tudi v naš narod s koroškimi Slovenci vred.

II.

RAZVOJ FRANCOŠKE REVOLUCIJE

Novi cesar avstrijski Franc II. je imel ob nenadni smrti svojega očeta komaj 24 let. Svojo mladost je preživljal s starši v Toskani in se je čutil zato vse življenje do neke mere Italijana. Ko je imel 16 let, je z očetom obiskal na Dunaju svojega strica Jožefa II., kateri ga je ob tej priliki zadržal pri sebi, da bi ga uvajal v vladarske posle. Pri njem se je bil sicer navadil na red, vztrajnost in na suhi birokratizem, ni pa dobil od strica

tudi njegove vneme za tvornost in še manj njegovega razumevanja za ideje in potrebe svoje dobe. Zaradi napetega zunanje-političnega položaja so bile razne zunanosti v zvezi z nastopom njegove vlade opravljene hitro: dne 6. VI. je bil kronan za ogrskega kralja, dne 14. VII. za nemškega cesarja in dne 9. VIII. za češkega kralja.

Franc II. je bil mladenič brez vsakih sposobnosti. Pri sejah ministrskega sveta se je dolgočasil in kvečjemu sitnari. Bil je do skrajnosti nezaupen, zato je tudi do brezkončnosti zavlačeval vse nujne odločitve. Bil je od vsega početka velik nasprotnik vseh striševih reform, a strah pred francosko revolucijo in ljubosumnost na neomejene vladarske pravice sta razvila pri njem globok odpor sploh proti vsem „novotarijam“ in ga izoblikovala v zakrknjenega reakcionarja, ki ni imel niti najmanjšega smisla za sodobne potrebe in naloge. Vsake reforme se je naravnost bal, smatrajoč jo že za nevarno in za koncesijo revolucionarnim težnjam. In čim hujše poraze je doživljala njegova armada, tem manj volje je imel reševati pereča notranja vprašanja, razen zgolj policijskih, s katerimi je skušal dušiti sleherne napredne težnje. Bil je sicer strog katoličan, toda v ozko jožefinskem smislu in brez čustva, kar je potem Cerkev v veliko njeno škodo le še bolj zbirokratiziralo. Te poteze njegovega odbijajočega značaja so povzročile, da se je začel polagoma otesati vseh naprednih svetovalcev svojega prosvetljenega strica in očeta ter se obdajati z reakcionarnimi birokrati, ki so istovetili vladne posle s policijskim centralizmom in absolutizmom. Tako je trem izjemnim prosvetlenskimi in naprednim avstrijskim vladarjem sledil nesposobni in reakcionarni birokrat brez vsakega smisla za sodobni duh časa.

Tak moč je torej dobil v roke usodo Avstrije, ko je prispel v prejšnjem poglavju omenjeni francoski ultimatum. Ker avstrijski odgovor seveda ni zadovoljil bojažljivih francoskih revolucionarjev, je sledila dne 20. IV. 1792. vojna napoved. Ker Leopold II. sploh ni mislil na kako resnejšo vojno, je bila Avstrija nanjo precej nepripravljena in njena armada še izza avstrijsko-turške vojne v najslabšem stanju, gospodarske sile države pa tudi močno razrvane. Ravno slednje je cesarja tudi prisililo, da si ni upal naložiti prebivalstvu nobenih novih bremen, temveč se je še pred izbruhom sovražnosti obvezal, da bo nosil dve leti vse vojne stroške sam in v posebnem manifestu je pozval vso Evropo „na pomoč v nevarnosti, ki je skupna časti in varnosti vseh vlad.“

Francozi so začeli tedaj tudi čisto uradno z žilavo revolucionarno propagando po sosednjih deželah in snovati celo posebne tujske legije prostovoljcev, ki naj bi podprle njihovo vojsko in pomagale zanesti revolucijo še čez meje, prepričani, da bodo sprejeti povsod kot osvoboditelji. Sestavili so tri armade, ki so bile pa prežete le s kričavim revolucionarnim navdušenjem, a slabo opremljene in ne izvežbane. Glavna francoska armada je udarila že dne 29. IV. v Belgijo, kjer so bile zbrane le maloštevilne avstrijske čete. Toda komaj so jih Francozi zagledali, so pometali svoje orožje proč ter kratko in malo pobegnili. Avstrijci in Prusi bi bili tedaj z lahkoto vkorakali v Pariz in sploh zadušili revolucijo, toda odlašali so do meseca avgusta. Franc II. se je bil tudi šele ob priliki svojega kronanja za nemškega cesarja dne 14. VII. 1792. dogovoril s pruskim kraljem Friderikom Viljemom II. o skupnem vojnem načrtu. Kmalu nato je odstopil tudi stari prijatelj avstrijsko-francoske zveze, kancler Kaunitz.

MEDGORJE — PODGRAD

V nedeljo, 20. aprila sta stopila pred oltar in si obljubila zakonsko zvestobo Bartl Goričnik, Rebernikov in Marija Taler. Oba, ženin in nevesta, sta iz uglednih kršćanskih družin.

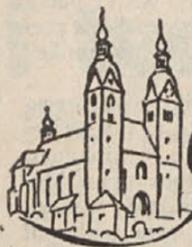
Poročne obrede s sv. mašo je imel ženinov brat Francl, sedaj kaplan v Gmündu. Ob slovesu od doma in pred poroko v cerkvi jima je v izbranih besedah spregovoril ženinov brat. Med sv. mašo po evangeliju pa so domači gospod župnik prebrali telegram sv. Očeta iz Rima, v katerem želijo sv. oče novoporočencema sreče v skupnem zakonskem življenju in jima podeljujejo apostolski blagoslov. Nato so g. župnik prebrali pismo našega nadpastirja, ki obema podeljujejo svoj nadpastirski blagoslov. K tem izrednim voščilom od najvišjih cerkvenih predstojnikov so pridružili še svoje čestitke za njuno srečno skupno življenje.

Po končani poroki pa je bila dostojna, lepa gostija, polna pristrčnega veselja in zdravega razpoloženja. Tako lepe poroke še nismo doživeli pri nas. Naj bi tudi v bodoče ostala kot mož in žena, vzgledna v kršćanskem življenju, kot sta bila v vsem kot fant in dekle!

SMIKLAVŽ NA DRAVI

Dne 21. aprila je bil pri nas tako lep dan, ki ne sme iti v pozabo. Ob 7. uri se je pripeljal gospod škof, da podeli zakrament sv. birme in pregleda versko stanje naše župnije. Ob 8. uri je bilo nadzorovanje verouka v šoli; nato je sledil sprejem pred župniščem. Prvi so pozdravili nadpastirja otroci v slovenskem in nemškem jeziku in skupno pesmijo. Sledil je pozdrav č. g. provizorja v imenu fare v obeh jezikih. Tudi cerkv. ključar in g. šolski upravitelj sta izrekla prevz. škofu dobrodoščilo. Visoki gost je bil vidno ganjen nad tako domačim sprejemom. Farani so bili prisotni v lepem številu. Videli smo celo take, ki sicer ne hodijo v cerkev. V lepo okrašeni cerkvi je gospod škof opravil sv. mašo in podelil 14. otrokom sv. birmo.

Ob tej priliki je pohvalil cerkvene odbornike radi vneme za potrebe cerkve in

Pri nas na Koroškem

jih je vzpodbujal k složnemu delu. Vreme je bilo zelo lepo in tako je bila slovesnost še lepša.

V preteklem letu je bilo 10 otrok rojenih pri nas, porok smo imeli 2 para doma in 2 para drugod. Pogrebi so bili trije. Meseca februarja t. l. pa je še umrl Tomej Valuš-

nig. Bil je star 59 let. Bil je mož tihega in mirnega značaja. Navadno se je peljal s kolesom vsako nedeljo v cerkev, dokler je le mogel. Možje in fantje, posnemajte Tomeja!

Sestrarna naše iskreno sožalje, rajnemu pa Bog podeli večni mir!

Veličasten sprejem Fatimske Kraljice

Slovesno so v nedeljo peli zvonovi stolne cerkve v Celovcu ob 9. uri, ko je zapuščala stolno župnijo Fatimska Kraljica. Štiri cele mesece je bila Marija Fatimska češčena dan za dnem v kapeli Dijaškega doma v Mohorjevi hiši, ki spada v stolno župnijo, zato so ji tako slovesno zapeli zvonovi ob slovesu.

V okrašenem avtomobilu v spremstvu mil. g. kanonika Al. Zechnerja in Medgorskega gospoda je bila prepeljana v Medgorje. V Habru pred okrašenimi slavoloki so se zbrale tri župnije, da pozdravijo nebeško Romarico. Medgorski zvonovi so ji prvi zapeli v pozdrav. Zbrana množica pa ji je v pozdrav zapela pod vodstvom preč. g. dr. Cigana Fatimsko himno „Na Fatimski trati“. Nato je v imenu Radiške, Podgraške in Medgorske fare pozdravil Marijo preč. gospod župnik Jank. Po pozdravnem govoru se je razvila veličastna procesija. Za križem je bila vsa šolska mladina s svojim dobri učitelji, nato odrasla mladina, fantje in možje, za njimi dolga vrsta ministrantov iz vseh treh župnij, procesijo je vodil mil. g. kanonik Zechner ob asistenci duhovnikov, Fatimsko Marijo pa je nosilo 8 postavnih podgraških fantov. Za Marijo pa je bila dolga vrsta deklet in žena. Bila je to spokorna procesija, dolga pot pet kilometrov, a ves čas se je vrstilo petje in molitev.

Ljudsko petje med procesijo je pri možeh in fantih vodil preč. g. dr. Cigan, pri dekletih istočasno

pa g. Rovana. Med potjo so pozdravljali Marijo postavljeni mlaji z napisi Mariji na čast. Podgraška cerkev je bila za ta dan vsa v cvetju in zelenju. Ko je bila Marija ustoličena na veliki oltar, je sledila slovesna asistiranja peta sv. maša, ki jo je daroval mil. g. kakonik A. Zechner ob asistenci medgorskega in radiškega g. župnika.

V slavnostni pridigi se je mil. g. kanonik najprej zahvalil Bogu in Mariji za tako veličastno Marijino slavje, nato pa vsem, ki so sodelovali, k temu tako lepemu prazniku. V svojem globoko zasnovanem govoru je lepo razložil „Fatimsko sporočilo“ Materice božje sedanjemu človeštvu. — Med slovesno peto sv. mašo je vsa množica vernega ljudstva tako navdušeno prepevala, kot tega še nismo doživeli. Ljudsko petje je vodil preč. g. dr. Cigan. Vmes pa je trikrat lepo zapel na koru moški pevski zbor v čast Mariji. Po slovesni sv. maši in blagoslovu so bile pete litanijske, ki jih je pela vsa cerkev z odpevi. Čeprav je slovesnost trajala skoro tri ure, se po končani slovesnosti ljudje niso mogli ločiti od Fatimske Kraljice, ampak so jo še kar naprej častili.

V tem Marijinem jubilejnim letu so radiška, podgraška in medgorska fara skupno počastile nebeško Kraljico in je bila to najlepša priprava na Mariji posvečen mesec — majnik.

Na tem mestu se prisrčno zahvaljujemo predvsem Bogu in Mariji za tako lep dan, ki smo ga

diti gori in doli po sobi, sam pri sebi nekaj brundal, naposled se ustavljal pred menoj, ter dejal: „Nac, to imaš pa tudi prav, zvečer bom to pri „Versamlungi naprej prinesel“. Elterrecht za vse, ali pa figo. Če pravijo, je bolje, da ti fant pri delu pomaga, kakor pa bi se slovensko učil, ko že itak zna, potem bi tudi tural lahko doma po polju in si zraven še zapel, kakor pa da mora to opravljati v šoli.“

Hudnik se je kar prijazno poslovil, rekel je, da bo prišel povedat, kako je bilo na „Versamlungi“.

Oni dan po Veliki noči sem bil bolan, pa ne mislite, da sem se morda preobjedel žegna, ne ampak mučil me je zopet tisti vrazji revmatizem. Šel sem k zdravniku in v čakalnici sem med drugimi bolniki čakal, da pridem na vrsto.

Parkrat sem že prelistal star časopis, ki je ležal na mizi, potem pa me je začel zanimati pogovor dveh žensk, ki sta sedeli pri isti mizi. Starejša, prijazna kmečka mamica je pripovedovala mlajši, tudi kmečki deklici, jako čudne reči. V Nonči vesi so hoteli kazati slike znane božje poti. Med ljudmi, ki so prišli gledat se je nahajalo tudi precej otrok. Predno pa je prišlo do predstave, je v lokal vdrl neki Nac z še enim pajdašem, ime drugega si nisem zapomnil, oba sta imela zavihane rokave kakor mesarja, koj sta se lotila svojega posla: potokla sta na tla nekega moža, družinskega očeta, mu izbila zobe in nalomila rebra. Potem pa je šlo od kraja, otroci in ženske so padali po tleh kakor snopje. Tudi ta mamica je bila poškodovana, da je morala hoditi k zdravniku. Med delom sta napadalca tulila da „Slowenen heraus“. Po vsem tem je razvidno, da ta Nac in njegov kolega pripadata tistemu narodu na Koroškem, o katerem znanstveniki ne morejo dognati odkod da izhaja, sami sicer trdijo, da so Nemci, a pravi Nemci pravijo, da to ni resnica, saj je tudi njih govornica zelo različna od nemščine.

Ko je torej ta mamica pripovedovala svoja doživetja s tistim hudim Nacom, je postalo še mene sram, ker nazadnje bo še kdo rekel: „Vsi Naci so glih“. Pomislil sem, da bo še najboljše, če si drugo ime kupim, tega pa prodam ali pa zamenjam. Če bi morali kateri cenjenih bralcev imel zato zanimanje pa se naj oglasi.

Pozdravlja vse stare znance

Kozvov Nac.

doživeli. Zahvaljujemo se pa tudi mil. g. kanoniku Alešu Zechnerju, ki so vodili vso marijansko slovesnost, preč. gg. dr. Ciganu in Rovanu, ki sta vodila ljudsko petje, preč. g. župniku Janku, ki je sprejel z lepim nagovorom Fatimsko Marijo in vsem dobrotnikom, pevcem in vernikom, ki so pripomogli z svojim delom, petjem, žrtvami in darovi za ta veliki dan, ki je v srcih nas vseh poživil vero in poživil češčenje Matere božje med nami.

K temu pa pripomnimo še to, kakor je res, da so srečni vsi podgraški verniki, ki imajo sedaj v svoji cerkvi mil. Fatimsko Mater božjo, prav tako so srečni medgorski farani, ki so 20. aprila dobili v svojo farno cerkev Lurško Marijo, ki jo sedaj častijo v veličastno okrašeni farni cerkvi. Ni nam vsem mogoče porovati v Lurd, zato je pa k nam priromala Marija, da jo bomo v tem Njej posvečenem letu še posebno častili.

V nedeljo v Št. Rupert

Dne 4. maja bomo zaključili Kmetijsko-gospodinjstvo šolo v ŠT. RUPERTU pri Velikovcu

Sporod prireditve:

1. pozdrav gostom
2. Veselo si zapojmo
3. Babica in vnukinja — prizor s petjem in rajanjem
4. Govor
5. Presneta trmoglavost — igra
6. Vesela mladost — simbolično rajanje
7. Skrbna mati — prizor za danes
8. Dekleta pojo
9. Naši Vodnici ob zaključku tečaja

Predstava bo v telovadnici in sicer prva predstava za daljne goste ob pol 2. uri in druga s prav istim sporedom, za okolico ob 4. uri. Skušale bomo biti točne, zato prosimo tudi me, da bi zamudniki ne motili predstave.

Razstavi bosta v prostorih Narodne šole. Razstava šivanja in ročnih del bo odprta ves dan; kuharske izdelke pa si lahko ogledate do 4. ure, ker potem jih bomo razprodale.

Z veseljem vas pričakujemo, dragi rojaki in rojakinje! Poleg šentjakobske je šentruperjska šola edina šola na Koroškem, ki že leta z uspehom vrši svoje poslanstvo: vzgaja dekleta za dobre slovenske matere in gospodinje.

Pokažite zanimanje za svojo šolo s svojim obiskom predstave in razstav!

Na veselo svidenje!

GOJENKE

Nova knjiga

Koroška deželna vlada je izdala „Die Volks-, Haupt- und Sonderschulen Kärntens“. Tako knjigo smo že dolgo časa pogrešali in dejansko pogrešajo tako knjigo tudi druge zvezne dežele.

Imenovana knjiga nam prikazuje postanek posameznih šol, njihov razvoj in prikazuje tudi napredek na šolskem področju v času po vojni.

Uvodno se knjiga peča z šolskimi prilikami v prvih poletjih, kjer so šole obstojale le za premožne kroge, ko širni narod ni imel še prav nobenega deleža na splošnem kulturnem razvoju. Knjiga obravnava nato šolske prilike po letu 1869, ko je bila vpeljana v Avstriji splošna šolska obveznost.

Ta nova knjiga prikazuje tudi vse izdatke, ki so bili vloženi v šolska poslopja po letu 1945 in priznati moramo, da se je na tem področju zgodilo mnogo več, kakor v času od 1920 do 1945.

Iz tega pregleda razvidimo, da se je tudi v južnem delu dežele na področju šolske izgradnje nekaj napravilo, čeprav ostane še marsikateri nedostatek, katerega bo treba tekom časa popraviti. Tako so po nekaterih šolah sanitarne naprave pomanjkljive, drugod zopet manjka električna luč. Vsekakor pa moramo na tem področju po letu 1945 ugotoviti napredek.

V zadnjem delu imenovane knjige so v slikah prikazane nove šole, ki so nastale po letu 1945 in nakazani so tudi načrti za nadaljnje šolske gradnje.

Ob priložnosti bomo iz knjige prinesli še podrobnosti.

Za materinski dan,

veselje za mamico!

Najceneje kupite pri trvdri

Janesch V CELOVCU

SAMONIG - Schaufenstec

zeigen preiswerte **Muttertagsgeschenke**

WASCHKOPFTÜCHER farbecht	6.90
SEIDENSTRÜMPFE mit schwarzer Naht	8.90
DAMENHOSEN mit doppeltem Zwickel	9.80
FRAUENSCHÜRZEN Durchschnittgröße	9.80
SEIDENSCHAL in modernen Mustern	10.90
PERLONSTRÜMPFE fehlerfrei	14.—
DAMEN-SEIDENUNTERKLEIDER maschenfest	19.80
KRAUSEL-WUNDERSTRÜMPFE sehr haltbar, fehlerfrei	25.20

SAMONIG

The Kaufhaus in Villach

Slavje koroških krščanskih Slovencev

(Nadaljevanje s I. strani)

Na oder je stopil mil g. prelat dr. Rudolf Blüml. Zavladal je spoštljiv molk, da slišimo besedo zastopnika našega škofa, ki žal ni mogel sam priti med nas, ker je bil zadržan po birmovanju, za katerega je bil spored določen že več mesecev vnaprej.

Pozdrav predstavnika Cerkve

Čestitkam vrhovnega predstavnika dežel se pridružuje tudi Cerkev, saj je kongregacija č. šolskih sester ustanova vesoljne katoliške Cerkve, ki je ljubezni polna mati vsem svojim otrokom, brez ozira na raso in narodnost, je dejal dr. Blüml. Poudaril je, da je Cerkev v minulih 50 letih z ljubeznivo pozornostjo in razumevanjem spremljala krščansko vzgojno delo č. sester in naš sedanji nadpastir dr. Köstner s se prav posebno naklonjenostjo podpira delo tega učnega zavoda. Prelat dr. Blüml je svoj govor zaključil z naslednjimi besedami:

V tej slovesni uri pa bodi moja iskrena želja in prošnja in vaša z menoj: Naj se natečaj odpre nebo nad tem zavodom, ki ga je zgradila dušnopastirska skrb in ljubezen župnika Ražuna in njegovih sotrudnikov, ter naj rosi na vse, ki v tej hiši

delajo, molijo, žrtvujejo in trpijo, obilni blagoslov Troedinega:

blagoslov nebeškega Očeta, katerega otroci smo vsi; blagoslov Sinu Njegovega, včlovečene Besede, ki se naj kakor v preteklem tisočletju tudi v novem včlovečuje tudi v slovenski materni besedi; blagoslov Svetega Duha, duha luči in ljubezni, miru in edinstva; pa tudi blagoslov nebeške Matere, ki je vzor vsem materam, ženam in dekletom. Naj se še mnogo, mnogo let razliva ta blagoslov iz tega zavoda šolskih sester po šentjakovski fari, njeni ožji in širši okolici in srca vernega slovenskega ljudstva pri Zilji, po Rožu in Podjuni.

To je bila beseda predstavnika Cerkve, naše skupne matere, kateri je naš rođ vedno bil zvest.

Zopet je prišel na oder zbor iz Sel in zapel pet pesmi, med katerimi je posebno Flajšmanova hvalnica „Triglav“ zanosno donela preko šentjakovskih livad. Nato so šentjakovske gojenke prepevale in se zavrtale v veselem „kuharskem rajju“. Tudi gojenke iz Št. Ruperta so prihitele v Št. Jakob in s pesmijo pokazale povezanost obeh šol.

Raste nam nov rod!

V imenu bivših gojenk se je zahvalila sestram za prejete zlate nauke gđc. Rezika Hobel, nato pa je spregovoril svetnik kmetijske zbornice g. Janko Janežič. Skupna živahna pesem gojenk obeh šol ter poskočno rajanje pa je ob zaključku bilo zgovoren dokaz, da nam v Podjuni, v Rožu in pri Zilji dorašča vesel mlad rod, ki vdano časti Boga, ljubi svojo materno besedo ter s ponosom in neomajno življenjsko voljo gleda v bodočnost.

Bil je že skoraj mrak, ko so zamrli zadnji zvoki dekliske pesmi. Oblaki so se še vedno podili po nebu, med prireditvijo je celo

nekaj rosnih kapljic padlo tu pa tam, v vedrem navdušenem razpoloženju so bile bolj osvežilen pozdrav z neba kot grožnja.

Bil je ta dan v resnici prispodoba življenja Narodne šole v zadnjih petdesetih letih. Zivela in delala je pod nebom, ki so ga pogosto zastirali grozeči oblaki, prišle so nevihte, toda vedno se je spet povrnila vedra sinjina. Vselej so pa šolske sestre z vero njihove svetopisemske vzornice, močne Zene, delale in se žrtvovale, gorele so bližnji in daljni okolici kot sveča žive ljubezni, ki se pri tem sama použiva zato, da daje luč drugim.

ZAHVALA

Provincialno vodstvo Šolskih sester v Celovcu se v imenu samostanske družine v Št. Jakobu in ostalih sester na Koroškem zahvaljuje vsem, ki so z nasveti, besedo in dejanjem, pa tudi z materialnimi sredstvi pripomogli k lepemu praznovanju 50-letnice šentjakovske šole.

Provincialno vodstvo

Cigareta s filtrom se uveljavlja

Iz Amerike poročajo, da se je potrošnja cigaret v minulem letu znova dvignila in dosegla rekord. V letu 1957 so Amerikanci spremljali v oblacke dima celih 5 milijard dolarjev, to je 125 milijard šilingov ali: za ta denar bi lahko Avstrija tri leta krila vse svoje državne izdatke in ne bi bilo treba nobenemu Avstrijcu plačati niti enega šilinga davka.

Ta rezultat je presenetil vsa pričakovanja, kajti prav v minulem letu je več komisij zdravnikov ugotovilo ozko povezavo med pljučnim rakom in cigaretami. Dokaz, da kajenje povzroča raka se sicer ni posrečil, pač pa je zdravniška veda na podlagi obširnih raziskav ugotovila, da je pljučni rak med kadilci pogostejši kot med nekadilci. Kljub temu pa se kadilci niso ustrašili in kot izgleda so se vrgli na kajenje cigaret z filtri. Menijo namreč — tudi za to ni dokazov — da je kajenje cigaret z filtri manj škodljivo za zdravje, kajti menda je pri cigaretah najbolj škodljiv katran, ki nastaja pri zgorevanju „hudičeve trave“ kot so nekadaj imenovali tobak. Tako je na cigarete s filtrom odpadlo 40 odstotkov vseh prodanih cigaret, dočim je pred leti isti delež znašal samo 10 odst. Preživela se je tudi moda cigaret „King Size“, to je dolgih cigaret, s katerimi so pred leti zbuiali pozornost pri nas predvsem ameriški vojaki in turisti.

V zadnjih letih je v Združenih državah poraba cigaret stalno naraščala in sicer je od 115 komadov na prebivalca Združenih držav v letu 1950 na 122 v letu 1957. V Ameriki je 700 firm, ki proizvajajo cigarete, toda med njimi prednjačijo tri velepodjetja, ki izdelajo in prodajo eno tretjino vseh cigaret. Svoj položaj branijo z mogočno reklamo in zato so po objavi uvodoma omenjenih zdravniških mnenj o škodljivosti cigaret takoj najeli druge strokovnjake s prav tako donečimi zdravniškimi imeni, ki so trdili prav nasprotno.

tu teko v tej smeri. Najprej zasadimo v zemljo s pomočjo železnega droga kole, okoli kolov pa v 4 cm globoke jamice vtaknemo 6 do 8 zrn. Zadostuje že 5 zrn, če vsa vzklijejo. Visoki fižol okoplamo, prisujemo in pozneje rahljamo zemljo. Dobre zelene sorte so: cipro, mojstrovina (Meisterstück). Rumeno sorte brez niti: kifeljčar, zlata krona, sivi dan.

V učilnicah Kmetijske gospodinske šole č. šolskih sester v Št. Jakobu so dekleta iz Podjune, Roža in Zilje dobivale vzgojo za skrbne gospodinje in krščanske matere. Prihodnje šolsko leto bodo učno dobo podaljšali na 10 mesecev. Tako po požrtvovalnemu delu č. sester Ražunova zamisel živi in raste.

KULTURNI OBZORNIK

Razpis knjižnih nagrad Slovenske kulturne akcije za leto 1958

Mecen, ki želi ostati neimenovan, je dal s svojim darom Slovenski kulturni akciji možnost, da tudi za leto 1958 razpisuje Božične knjižne nagrade v skupnem znesku 10.000 argentinskih pesov z namenom, da se poživi slovensko ustvarjalno delo.

1. Nagrade so tri in sicer v zneskih 5000.—, 3000.— in 2000 argentinskih pesov;
2. Prispevki morajo biti izvirna leposlovna ali znanstvena dela, ki še niso bila objavljena ali izvajana (roman, povest, drama, zbirka esejev, pesmi, novel ali črtic; razprava iz humanističnih ved, iz slovenskih domoznanskih področij, pa tudi drugačen izsledok slovenskega znanstvenika);
3. Sodelovati more vsak kjerkoli živeč slovenski književnik ali znanstvenik razen članov žirije in nagrajencev predhodnega natečaja;
4. Rokopis je treba poslati do 31. oktobra 1958 v dveh ali treh na stroj napisanih izvodih na naslov: Slovenska kulturna akcija (Knjižne nagrade, Alvarado 350, Ramos Mejia, Prov. Buenos Aires, Argentina);
5. Rokopisi morajo biti opremljeni s šifro. Pravo ime ali psevdonom, katerega nosilec pa mora biti znan vsaj enemu članu razsodišča, je treba poslati v rokopisu priloženi kuverti, ki nosi isto oznako kot rokopis. Kuverte se odpro na dan razglasitve izida, to je dne 22. decembra 1958. Objavljena bodo samo imena nagrajanih avtorjev;
6. Slovenska kulturna akcija si pridrži pravico za morebitno objavo nagrajanih del ali njih uprizoritev, seveda šele po dogovoru z avtorjem;
7. Materialistično usmerjeno delo ne pride v poštev;
8. Nagrade so izplačljive v Buenos Airesu;
9. Žirijo sestavljajo gg. dr. Vinko Brumen, prof. Alojzij Geržinič, Ruda Jurčec, dr. Milan Komar, prof. Karel Rakovec in dr. Branko Rozman. Za presojo znanstvenih del, za katero je potrebna strokovna razgledanost, kooptira žirija 1 do 3 člane. Na sejo, pri kateri se dokončno odloča o razdelitvi nagrad, pridejo redni in kooptirani člani in vsi imajo enako glasovalno pravico;
10. Glasovanje razsodišča je tajno;
11. Razsodišče ima pravico proglasiti kako nagrado za nepodeljeno. Prav tako ima pravico združiti dve ali več nagrad in jih razdeliti.

Ob nemški knjigi slovenskih pravljic

V začetku letošnjega leta je izšla v zahodnonemški založbi Erich Roth Verlag, Eisenach und Kassel — lična knjižica na 168 straneh v formatu 80. Naslov ji je „Wunderbaum und goldener Vogel, slovenische Volksmärchen“. Knjiga je izšla v prevodu dr. Else Byhanove, nemške etnografke, ki je pravljice izbrala, prevedla, opremila z opombami in seznamom pomožnega čtiva ter napisala šest strani dolg uvod, iz katerega povzemamo nekaj odstavkov. Po prvih podatkih o zemljepisnem položaju naše domovine, o zgodovinskem razvoju in o naših narodnih manjšinah beremo:

„Slovenščina predstavlja staro obliko južnoslovanskih jezikov. Edina med vsemi slovanskimi jeziki je obdržala dvojino imen, zaimkov in glagolov. Pravopis, bolj zgodovinski, in v taki meri fonetičen kot srbski in hrvaški. V narečjih in pogovornem jeziku so glasovi bolj niansirani, tako da je prav izgovorjava tista, ki ostalim Slovanom otekoča razumevanje slovenščine.“

Osnova slovenske kulture je južnoslovanska dediščina. Ta izvor zapažamo v oblikah hiš na vzhodu, v slovanski terminologiji za vse dele hiše, za hišno opremo in za orodje, iz gospodarskih metod (vzreja živine, lov, ribolov, čebelarstvo), iz delovnega načina in tudi iz prehrane, iz mnogih potez v praznovanju in izročilu, iz svojskosti v glasbi, posebej v vzhodnih predelih. Nekatere posameznosti te dediščine segajo v samo indoevropsko davnino.“

Nato razlaga dr. Byhanova podrobno, kako se je naša kultura opajala na poti Slovanov iz stare domovine do danes. Dr. Byhanovi je pri njenem delu v največji meri služila knjiga slovenskih pravljic, ki jih je zbral dr. Alojz Bolhar, (Založila Mladinska knjiga 1952, 1955) nekatere pravljice in inačice pa je povzela iz časopisov in zbirki pravljic, ki imajo predvsem pokrajinski značaj.

Knjiga dr. Byhanove je izšla v novi Rothovi zbirki „Das Gesicht der Völker“.

Dr. Byhanova je prevedla v nemščino tudi Levstikovega Martina Krpana, mladinsko povest Franceta Bevka „Peter Klepec“, ki je že v tisku, in za radio televizijsko oddajo mladinsko igro Kristine Brenkove „Najlepša roža“. Pripravlja izbor pravljic Ele Perocijeve ter Bevkovi povestici „Tonček“ in „Pesterna“.

(Po „Knjigi 1958“)

Našim gospodinjam

Majhno darilo — veliko veselje

Materinski dan bo, in marsikdo resno premišljuje s čim bi razveselil svojo mater. Res je, da za dobro in skrbno mamo nobeno darilo ni prelepo in predrago. Res je pa tudi, da se bo mati majhnega, pristrčnega darila morda bolj razveselila, kot ne vem kakšne dragocenosti. Darilce mora biti skrbno izbrano, primerno zavito (morda je lasten izdelek otroka ali kupljen iz prihrankov) in ob primernem trenutku darovano. Mati naj bo nekako pripravljena na to: primerno oblečena in založena z malimi sladkarijami.

Družinski članj dobro poznajo želje matere. Morda si že dolgo želi ostrega noža, posode za sladkor, stekleničke parfema ali par lepih robčkov. To so male, skromne želje, ki jih lahko razberemo z materinskega lista „želja“, če gremo z njo po mestu od izložbe do izložbe, ali če z njo beremo reklame ali pregledujemo cenike.

Pa ne samo za materinski dan, tudi drugače razveseljujejo mala, neznamna darilca. Kako se bo razveselil otrok, če bo zjutraj na nočni omarici našel sladkorček, komaj razcevelo rožo v vazi, malo žogico ali kaj podobnega. Malo fantazije, iznajdljivosti in dobre volje je treba pa z malenkostjo lahko olepšamo navaden delavnik.

Zakaj ne bi moža enkrat presenetile s skatlico cigaret, ki jih posebno rad kadi. Zakaj ne bi enkrat v tednu postavile predenj steklenico piva po kosilu. Morda enkrat na njegovo pisalno mizo postavimo zadnjo sliko otrok v lepem okvirju. Tega se bo z njim vred veselila cela družina.

Vsak človek ima s kako stvarjo, s kako barvo posebno veselje. Z rožami je tako lahko pripraviti presenečenje. Jaz sem ko-

maj čakala, da bi mi moja hčerka prinesla v maju spominčic. Sama se je spomnila in jih natrgala, ne da bi ji kdo rekel. Teh prvih spominčic se bom z veseljem spominjala vse življenje.

Vsako darilo naj pripravi veselje. Saj to je namen in pomen darovanja. Veselje pripraviti pa more že majhno presenečenje, skromno darilo. Taka mala darila so kot lučke, ki posvetijo v pust dan. In dan postane po njih svetel.

NIZKI FIŽOL

Za prvo uporabo nasadimo nizki fižol v vrtu ob začetku maja. Je namreč zelo občutljiv za mraz. Ob količkaj mrzlem vremenu zbledi, zaostane v rasti in slabo obrodi. Za poznejši pridelek zelenega stročja ga lahko sadimo še do srede meseca julija. Za ta fižol naredimo 4 cm globoke jamice, vanj položimo 4 do 5 zrn fižola, razdalja med jamicami naj bo 30 cm, med vrstami pa 40 cm. Če je zemlja težka, kalitev in rast pospešimo tako, da na zrna v jamici damo kompost ali lahko zemljo. Ko fižol vzklije in dobi dva, tri liste, ga okopljemo, pozneje, ko je večji pa še prisujemo. Med rastjo in potem, ko rodi, pa rahljamo zemljo.

Visoki fižol

Za mraz še bolj občutljiv kot nizki, je visoki fižol. Zaradi tega ga sadimo šele tedaj, ko ni več slane. Pridelek visokega fižola zelo povečamo, če mu dodamo umetnih gnojil: fosforovih in kalijevih (nitramonkal-Kalkammonsalpeter, kalijeva sol). Visoki fižol ljubi zračno in sončno lego. Da ena prekla ne dela sence drugi, ga sadimo v smeri sever-jug. Sploh naj stezice na vr-

Šivalne stroje, motorna kolesa, kolesa, radioaparate, godalne instrumente in električni material

JOHAN LOMŠEK

Št. Lipš, Tihinja, p. Dobrla ves

Kupljene oziroma naročene predmete dostavimo ujemalcem na dom. — Zahtevajte cenike. — Ugodni plačilni pogoji.

Spet klíče nas venčani maj...

S praznično modrino neba in z razkošjem pomladnega cvetja je zopet priromal med nas sončni maj. Vsa narava je postala en sam rožni grm. Kar ima otrok najdražjega, podari svoj materi. Tako je tudi Cerkev ta najlepši mesec v letu posvetila in poklonila Mariji kot šmarnični šopek na majniški oltar.

Šmarnice imajo že od početka čudovito privlačnost in čarobno moč. Celo v srcu Cerkvij odtujenega vernika zažari ob njih iskra ljubezni do nebeške Matere. Neko sladko čustvo domotožja, ki mu ne vemo niti imena, prevzame naše srce in nas klíče in vabi pred šmarnični oltar. To je ljubezen do Marije, ki nam jo je naša mamica vcepila v srce že v nežni mladosti in ki nas spremlja skoroda podzavestno skozi žoljenje.

Kaj naj bi sicer že od prve mladosti tako vleklo v Marijina svetišča, ako ne vcepiljena ljubezen do nebeške Matere? Z nekim ganotjem se udeležujemo romanj Njej v čast. Polni nebeške blaženosti bomo tudi letos v majniku poklekovali pred Marijino podo-

bo ter zagotavljali nebeški Materi svojo ljubezen, vdanost in zvestobo. Pa ne samo otroci in mladina, tudi matere z razoranim čelom in očetje z žuljavimi rokami in ožganim licem so čutili isto v svojem srcu. Niti težka leta niti skrbi niso mogle v nas zabriti sveta svezost, ki jo diha šmarnična pobožnost.

S posebno ljubeznijo se hočemo zbirati okrog šmarničnega oltarja tudi letos. Verniki naj bi se zgrinjali okrog Marijinega oltarja kot ena sama Marijina družina predusem letos, ko obhajamo obletnico Marijinih prikazovanj.

Voditelji držav dele ob svojih jubilejih svojim državljanom razne milosti in dobrote. Tudi Marija ima pripravljene ob svojem jubileju prav posebne milosti za svoje otroke in častilce. Letos je Marijina roka tako rekoč podaljšana in njeno srce razširjeno v ljubezni do njenih otrok. Zato bomo tudi mi na široko odprli svoje srce in roke in bomo prinašali Mariji na šmarnični oltar duhovne cvetke otroške ljubezni in vdanosti. Vedimo: čim več bomo mi Mariji dali, tem več bomo od nje prejeli.

Spet klíče nas venčani maj... Tudi tebe, ki morda govoriš, češ da so šmarnice samo za otroke in pobožne ženiče. Tudi tebe, ki meniš, da nimaš Mariji ničesar povedati, potožiti ali jo prositi, klíče maj pred Marijin oltar. Šmarnični zvon vabi in trka tudi na vrata tvojega srca. Tudi zate ima Marija pripravljeno svojo mlošt in materinski blagoslov. Pridi in prisluhni njeni skrivnostni govoric ob šmarničnem oltarju. Začutil boš njeno toplino, začutil bližino nebeške Matere in slišal boš oni mili glas, ki si ga v letih nežne mladosti tolikokrat z ginjenostjo poslušal, pa si ga potem v šumu in hrupu življenja preslišal. Četudi si pozabil na nebeško Mater, Ona nate ni pozabila. Z ljubeznijo je hodila nevidno in neslišno za teboj in te čuvala s svojo materinsko roko.

Vedi: njeno ljubeče oko te bo z nemirnim koprnenjem čakalo in iskalo pred šmarničnim oltarjem in hudo ji bo pri srcu, ako te bo tudi letos pogrešala med svojimi otroki. Ne prizadeni ji te žalosti! Zavedaj se, da bo prišla ura, in morda ni daleč, ko boš njeno ljubečo roko nujno potreboval, da te povede pred svojega Sina in posreduje zate pri božji pravici.

Zato:

Le klíči nas venčani maj
k Mariji v nadzemljski raj!

LADJA ODHAJA

Na pristanišče je sijalo nizko popoldansko sonce in veter z morja se je igral z ladijskimi zastavicami. Mesto za širokim obrežjem se je vzpenjalo v griče. Ozelenela drevesa so poživljala enolično belino in rdečino hiš. Bil je čas, ko cveto glicinije — a glicinije so nežno modrikaste, kdo bi jih videl od morja!

Nenadoma je s sivega rušilca, ki je bil zasidran resen in ponosen ko sam labod, zadonela udarna godba. Ivan Travnik, eden izmed mnogih sprehajalcev, je obstal. Opažoval je slovesno napetost, ki jo je razodeval rušilčev krov. Potem je ladja začela ležiti hrbtno vzdolž pomola. Godba je še vedno igrala, in nekaj žensk na obrežju je mahalo z rutami. Bolj ko se je rušilec pomikal na odprto, otožnejši so bili obrazi mahajočih. Na določenem mestu je obstal, kot bi pomišljal, ali naj nadaljuje pot ali naj se vrne. Dva topova sta zrla na široko morje, dva druga — ko dvoje mačjih oči v temi — na mesto, ki ga je večerno sonce obsipalo z zlato lučjo.

„Ali bo zmoglo morje ali mesto?“

Ko je Travnik tako ugibal, je komaj opazil, kako se ladja suče in se njene ostre, mogočne prsi obračajo proti zlato-zelenemu obzorju. Po vrveh na vsaki strani jamba sta zdrknili zastavici — in ladja se je spustila v neslišno vožnjo, se manjšala, temnela — a sonce je fantu slepilo oči, da si jih je moral zasloniti. Gledal je za odhajajočo ladjo. Pri srcu mu je bilo, ko da bi se poslavljaj od dragega človeka.

„Kam si se pa zamaknil? Ali bi rad videl na konec sveta?“

Ob Travniku se je ustavil Vivoda in se smehljaj.

„Zdrav, Vivoda! Gledam onole ladjo, ki odhaja. Tako, mislim, pride človeku, kadar se duša seli iz telesa.“

„Fant, nocoj dam za liter. Pusti filozofijo, pogledj okoli sebe: pomlad povsod! Ni zdravo preveč pohajati ob morju. Naj gre rušilec svojo pot in naj se spet vrne, kadar mu drago — midva pa pojdiva na Rdeči most!“

Travnik je rekel:

„Danes je obletnica, kar mi je umrla

Pesmi ni konec

2.

Veter piha čez jezero.

Jasna plava na hrbtu. Smeje se iz vode. Njeni lepi udje se pregibljejo enakomerno. Voda je mirza ali njenemu telesu de dobro.

Na skali sedi on in strmi v obzorje. Grivasta gladina ga pomirja. Odrta pogled od daljave in se zaze v deklico.

„Zopet si ves sam svoj!“ vzklikne Jasna, ko otreša kapljice z života. „Šel si z menoj, in vendar si tako daleč proč.“

Kako zmagoslavno je šla danes z njim med tisoči ljudi: oči so se ji svetile v ponosu, in tudi on se je smejal. Vedela je — in ni je motilo — da se hoče s smehom prepričati, da je pogumen, močan in miren. Šla sta mimo tisočev, držala sta se za roke — in nji se je zdelo, da je smrti iztrgala bolnika in da ga zdaj pelje na goro odrešenja.

Ali se ji spet trga v svoj mučni svet istosrediščnih misli? Ob njem sedi na skali. Črna kopalna obleka se ji oprizema života, kapljice se sušijo na koži — in ona bi tako rada čutila njegov pogled na sebi. On pa umika oči.

„Nič me ne pogleda!“

„Vem, da si lepa — kaj bi se mučil!“

Tedaj ga Jasna odločno prime za roko in jo položi na svoje koleno.

„Ubeži sam sebi — spočij se v svobodi!“

„Kaj je svoboda?“

Ona gleda vanj, on gleda mimo nje čez jezero. Njeno koleno postaja pod njegovo dlanjo toplejše.

„Ti me sprašuješ to?“ se začudi. „Ne veš, kaj je?“

„Največji dar, ki ga je dal Bog človeku — vem. Ali vendar je dopustil, da ga je človek uklenil v mrežo čustev, v sistem spoznanj in družbenih postav.“

„To je preučeno,“ odvrne Jasna in se ozre navzgor ob obrežju. Išče pravih besed, in ko se ji obraz vnovič upre v njegovega, pravi:

„Hotela bi ti nadomestiti Ano... Hotela bi ti bitti to, kar bi ti bila ona, če bi bila tu. Hotela bi te poplačati za zvestobo — ker si tako nenavaden človek.“

Začuden gleda vanjo in se smehlja. Nato povese pogled. Kdo naj jo razume?

„Zdaj si sam v tem mestu, ki te vabi v svoj opoj. Jaz pa ti ponujam roko. Primi se me in pojdiva naproti nji! Ko jo bova srečala, bom položila tvojo roko v njeno.“

Smehlja se mu; živo in od blizu žarijo njene oči vanj.

„Če si človek, tega ne boš mogla storiti.“

Ali sanjam ali živim v stvarnosti? se vprašuje Bogomir. Zdaj čuti, da se nekaj razvezuje v njem. Desnica mu obstane na njeni rami. Pod prsti čuti gumb, kjer je speta kopalna obleka.

„Videti hočem tvoje oči velike in jasne, videti hočem tvoj obraz nasmejan. Izginiti morajo trpke poteze okoli ust. Nihče ti ne sme brati iz obličja, da trpiš ali da si kdaj trpel.“

„Kje jemlješ moč in modrost, ti čudovita deklica?“

Naredi se, kakor da bi preslišala te besede. Samo smehlja se mu vedno enako toplo.

„Ali veš,“ pravi on, „da se počutim, kakor bi

imel peroti, odkar te poznam?“

„To sem tudi hotela. Odslej imaš samo mene — to se pravi: svojo deklico iz domovine. Dvigniti se moraš nad vsakdanost — zdaj, ko imaš peroti. Ali bi se me kje v družbi sramoval? Ali bi bil v zadregi?“

„Pusti družbo!“ odgovori hladno in sovražno. „Družba je moloh.“

„Popeljala te bom v družbo in bom videla, ali je v tebi pogum in moč, zoperstaviti se molohu. Nevarnejši moloh si si bil sam.“

„Zdaj čutim: na začetku vsega stoji življenje.“ Ona si privezuje prozorno kapo in pravi čvrsto: „Ne: na začetku vsega stoji ljubezen.“

Ko se mu vnovič smehlja iz morja, čuti, da je vedno bolj njen, in je srečna kot še nikdar.

(Dalje prihodnjič)

HREPENENJE

ODPUSCATI VSE VSEM IN OSTATI SEBI NAJOSTREJSI SODNIK!

ZAPUSTITI SVOJ ZEMELJSKI PLAŠČ IN OPRATI SVOJE TELO V GOREČEM PLAMENU RESNICE, DARUJOČ V PREPROSTIH POSODAH NAPOJ SVOJE LASTNE KRVI.

ZANETITI OGENJ V TEMPLJU SVOJIH NAJSVETEJSIH MISLI IN PONUDITI PRGISČE KRUIHA SVOJEMU TRPEČEMU BRATU.

J. M. Trnček

mati. Ni me bilo ob smrtni postelji. Zato bom menda na spominski dan vedno bolj na onem ko na tem svetu.“

Vidova se je zresnil:

„Ne žaluj za mrtvimi! Prešerno verjemi: Ni nesrečen, kdor v zemlji leži! Če si kristjan, bodi popoln kristjan!“

„To je misel Vivoda!“ se je razjasnil Travnik. „Biti popoln kristjan — ali se to ne pravi biti velik človek? Mati je vedno želela, da bi me videla velikega človeka.“

„Kozarec vina ti bo vllil poguma. Morja pa se izogibaj, ti imaš prenežno srce zanj! Tudi mesečina ni zate! Ne smeva se vdati sanjarjenju. Sanjarjenje pije kri, jemlje moč.“

Travnik je gledal v rdeče oblake na brezbrežnem obzorju. Ladje ni bilo več nikjer, le jata galebcev se je grkajoč prenesla na drugo stran pomola; in srčkan fantek je že tretjič ali četrtič povlekel ljubo mamico tik nad morje, da bi tisti dan še enkrat videl škatlico, kako se ziblje na motni vodi: škatlica iz rjave lepenke — vso noč bo sanjal o nji...

ZAKAJ ČEBELE PIKAJO

Ko je Bog ustvaril čebele, niso imele žrela. Pa so se pritožile pri Stvarniku: „Gospod, skoraj vsaki živali si dal kako orožje, le na nas si pozabil. Vsak nas lahko napade in nam odnese med, ki smo ga nabrale v potu obraza.“

Bog jih je vprašal: „Kakšno orožje bi rade?“

Odgovorile so: „Daj nam strupeno bodalce, ki bo prizadevalo hude bolečine.“

Bog jih je uslišal. „Imejte, kar ste si želele. Ker ste pa tako maščevalne, bo vsaka po pikju takoj umrla.“

Od tedaj pikajo čebele tako, da se jih vsakdo boji, a vsak pik morajo plačati s svojim življenjem.

DEKLE
V
POMLADI

Oj deklica, zdaj smo v pomladi!
Srce ti novo pesem poje.
Kot zvezdice oči so tvoje,
ko gledaš cvet, ki je v ogradi.

Pomlad in tvoje žarno cvetje!
Ohrani deklica ga meni.

Oj cvet, ki nam odsev je raja!
Podoba vsakega dekleta,
ki mu mladost je vsekar sveta,
in srce naše si osvaja.

Prideni cvetja up zeleni,
da venec zvije ga poletje.

Milka Hartman

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

DINO BUZZATI:

IZOBČENJE

(Nadaljevanje in konec)

„Hočeš reči Njegovo Visočanstvo? Naš ljubljeni vladar?“
„Seveda.“

„Izobčiti našega kneza, ko vendar ni vladarja na svetu, ki bi bil bolj pobožen, ki bi bolj natančno izvrševal zapovedi naše svete matere Cerkve? V primeri z njim so vsi ostali skorajdane brezverci ali razkolniki. Če že kdo, bi oni zaslužili krepak ukor s strani svetega očeta, ne pa naš gospodar, ki je tako vnet za sveto mašo in za zakramente, tako pobožen, zares pobožen.“

„Pobožen, pobožen, zdiš se mi podoben papigi,“ ga je skoraj nevoljno prekinil Hermozin. „Prav zaradi te pobožnosti so si morda izbrali našega gospodarja. Vedno je tako. Samolastnim in razvratnim oblastnikom se marsikaj oprusti, toda s plemenitim vladarjem so pa strogi. Dejal bi, da jih je Njegovo Visočanstvo s svojo pobožnostjo razvadilo, prečastite gospode v kuriji. In potem, hm, potem, bodimo si odkriti med seboj! Še pred tremi dnevi je Njegovo Visočanstvo izreklo kletev.“

„Kaj? Kletev, kedaj in kako?“

„Zalitev svetih reči v popolnem pomenu besede. Zgodilo se je v hodniku gobelinov. Bila je tema in ni videl neke pručice. Opohtel se je in z vso silo butnil v nek oklep.“

„Kdo je bil z njim?“

„Nihče. Pa saj veš, tu imajo tudi stene ušesa.“

„Ali je bila krepka kletvica?“

Hermozin je nekaj zašepetal prijatelju. „Ta je pa sočnal!“ je moral priznati gospod Valerio. Moiče sta premišljevala nekaj trenutkov. Nato se pa je v Valeriju porodil dvóm:

„Reci mi, Hermozin, ali pa morda ne bi utegnili biti na vrsti kdo izmed nas? Morda ti, morda jaz? Tudi nam tu pa tam kaj nepremišljenega uide iz ust.“

„Ne, ne, bodi pomirjen. Naše kletvice odnese veter s seboj, so žal prelahke, da bi vznemirjale visoko oblast.“

Med tem ko sta se oba plemiča razgovarjala, pa je čas tekel in monsignor Ceratta na muli se je pojavil pred grajskimi vrati.

Grof Hermozin in gospod Valerio sta pohitela navzdol, da ga sprejmeta. Monsignor je razjahal in njegov obraz je bil resen, težak, skoraj grozeč. Pod gubami njegovega talarja je bilo jasno videti obrise pergamenta, zavitega v klopčič.

„Sinova moja, sinova moja,“ je odgovoril obema na njune pozdrave ter odkimal z glavo, kot da bi hotel namigniti na neko zelo mučno zadevo, ki jo vsi trije le pre-dobro poznajo.

„O, monsignore,“ sta odvrnila oba, in iz-vežbana po temeljiti in dolgi dvorski iz-

kušnji, sta se omejila na kar najbolj splošne izjave.

„Kot sta se že gotovo domislila“, je odgovoril duhovnik z grobnim glasom in si pri tem počasi mel roke, „prišel sem prav sem gori k vam, hm, v...“ Pogledal je okrog sebe: Iz raznih kotov so ga gledale gručice hlevskih hlapcev, dekel in hišnih služabnikov, in vsi so se počasi, radovedno približevali ter vlekli na ušesa. „...v nekem važnem poslanstvu, da...“

Še enkrat je pogledal okrog sebe: vsi ti ljudje se mu niso zdeli baš orjaki in njihov obraz so bili krotki, vendar bilo jih je precej. Segel je z rokama pod talar, kot da nekaj išče. Hermozin in njegov prijatelj sta zadrževala sapo.

Glas monsignorja Ceratte je postal nizek in globok, skoraj podoben trebušnemu govorjenju: „Hm, imam žalostno dolžnost...“

CAMILLE
MELLOY:SINOVSKO
DAROVANJE

Najlepši trenutek mojega življenja ni bil na dan prvega svetega obhajila in tudi ne dan moje nove maše, temveč tisti, ko sem obhajal svojo lastno mater na smrtni postelji.

Soba je bila vsa bela od svežega platna in od molitve. Med dvema prižganima svečama je stal križ iz črnega lesa, ki sem ga poznal že od mladih nog. Dvigal se je iz zemeljske oble, po kateri se je poigral odsev plamenčkov, in na križu je visel porcelanast Kristus. V napeti tišini in zatopljen v molitev sem vstopil, stiskajoč na svoja prsa škatico, v kateri je bil Bog. Ne vem, ali sem se točno držal obrednika. Vejica je trepetala v moji roki, medtem ko sem blagoslovljal svojo mater. Dvignil sem hostijo, toda svete besede so se dušile v mojem grlu in se upirale celo mojemu spominu. Moj brat mi je moral prišepetavati vsak stavek. In tedaj sem zaslišal svojo mater, ki je spremljala moje latinsko besedilo, kako je vzdihnila: „O moj Jezus, jaz hrepenim po Tebi!“

Spregovorila je te besede z gorečo in tiho ljubeznijo in tako preprosto, kakor bi že čutila, ločena od svojega telesa, bližino nebeškega Zenina.

Položil sem odlomek hostije na njen jezik. Njen bel obraz je obžaril nekaj notranji ogenj, navzlic zaprtim vekam. Moje srce je pokalo kot kristalna čaša, v katero vržemo ogenj. Izročil sem škatico svojemu bratu in pobegnil v svojo sobo, kjer sem padel na posteljo in so se mi udrle solze.

Ko sem se vrnil k materi, sem jo našel z

njegovi pogledi so kot blisk švigali od obraza k obrazu, ki so se v vedno ožjem, strnjenejšem, pazljivem krogu zgrinjali okrog njega (bili so to sicer dobrodušni, spoštljivi in smehljajoči obrazi, to je res, vendar bilo jih je toliko, toliko) ... „rekel sem, hm, dolžnosti...“ Še nekajkrat je zakašljaj, „...da sporočim Njegovi Visokosti, da... bo to poletje zelo deževno, bolj kot smo pričakovali. To je predvidevanje našega kurijskega vremenoslovca.“

„Tudi jaz sem mislil, da bo nekaj takega,“ je vzkliknil gospod Valerio. „Zima je bila preveč lep!“

„Povejte nam, prečastiti gospod monsignor, zakaj se držite tako sključeno na eno stran, kot da bi bili vejica v knjigi?“ ga je s spoštljivim glasom vprašal grof Hermozin.

„Zagrabil me je revmatizem, sinovi moji, eh, saj veste, kako je s temi reči v gotovi starosti...“

V zadregi so se eni in drugi sladko-kislo nasmehnil.

mojim bratom, s katerim sta ravno končavala zahvalno molitev. S polnimi pljuči smo vdihavali Nebo. Moja duša je prišla iz neke milostne kopeli, ki jo je bila olajšala in presnovala. Z bratom sva se približala njenemu vzglavju, da bi čestitala mami. Njen dih je bil že dva dni zasopel.

„Hvala, moj mali Oktav... Hvala, moj mali Kamil...“ je dejala, ustavljaljoča se pri vsaki besedi.

Tisti ponedeljek je bil lep februarski dan; pokalo je od mraza in dan je bil blesteč in zveneč kot kristalna čaša. Večerilo se je že; za vratom se je nebo potresalo z nežno plastjo oranžnega cvetnega prahu.

Moj brat Jožef je prišel iz sobe in nam tiho dejal: „Umira.“ Bilo je ob pol petih...

Tisti hip je začela peti na sosedovi hruški brinovka. Prva tisto leto. Pela je nenavadno dolgo. Njen glas se je razlival kot najčistejša ledenica ob nastopu prvega južnega vremena. In jaz sem mislil na ptiče, ki jih je moja mati tako ljubila in jih hranila. Štiri ali pet vrabčkov se je vračalo še vsak dan na dvorišče iskat drobtinic, kakor so se bili navadili še zadnje zimo. V tej naravi je manjkala ena slika: materine kretnje, besede, smehljaj, ki so sprejemali male prijateljčke, ptičke.

Umiranje je trajalo deset ur. Dihanje je postalo naglo in se je mešalo z majhnim, globokim hropenjem. Mati ni več spregovorila. Njene roke so bile že mrzle, kakor

mrtve. Zdaj eden in zdaj drugi smo držali njeno desnico, da je stiskala velikonočno svečo. Pobožne in tolažilne molitve za umirajoče so prosile. Dali smo svoji materi še poslednjo odvezo. Nenadoma so se njena usta skrčila in iz njih se je potočila voda. Tedaj sem se zrušil v bolesti. Nekateri so me hoteli odvesti, toda jaz sem se krčevito upiral. Redovnica je brez prestanka molila s čistim in mirnim glasom. Moja mati je ugašala kakor dogorela sveča! Dvakrat ji je zastal dih, tretjič za večno. Najstarejši duhovnik je ujel njen poslednji izdih na razpelo za dobro smrt, ki mu ga je med vojsko blagoslovil Benedikt XV. ob našem romanju v Rim.

Trenutek tišine je napolnil sobo z večnostjo: to je bila materina duša, ki so jo odnašali angeli.

Tedaj je okoli mrtvaške postelje nenadoma izbruhnili vse zadrževano ihtenje od bolečine strnih teles. Oktav, ki ne bi hotel jokati, je čudno plakal, kakor bi se razdraženo smejal.

Oče, ki je glasno molil ob vzglavju svoje žene, a so ga odstranili že pred koncem, je čakal v kuhinji in tam prebiral svoj rožni venec. Jožef mu je šel previdno naznanit turobno sporočilo. Padel je na kolena in obrnjen proti križu vzkliknil: „Vaša mati je v nebesih!“ In vdanost tega zlomljenega starca je bila naravnost vzvišena.

Bilo je okoli dveh ponoči.

Ob zori so pristopili v župni cerkvi k oltarju trije duhovniki v črnih mašnih plaščih, da darujejo nebeško daritev za svojo mater...

*

Petje — duše cvetje

Zdaj, prijatelj dragi moj,
kakor včasih se zapoj;
Naj ta pesem
prijatelje pozdravi,
naj ponese
veselje po daljavi!
Petje: duše cvetje!

Pesem je srca opoj,
sreča, nada in pokoj!
Naj prepeva
srce skoz vse življenje,
naj ogreva
s tolažbo vse trpljenje!
Petje: duše cvetje!

Lalala, la, lalala!
Lalala, la, lalala!
Daj zapeti
in vse bo dobro, srečno,
zaživeti
veselje mora večno!
Petje: duše cvetje!

Valentin Polanšek

JULES VERNE:

24

Potovanje na *Luna**

Stavil je:

1. Da ne bo mogoče dobiti denarja za izvedbo načrta „Topniškega kluba“ 1000 \$
2. Da 300 metrov dolgega topa sploh ni mogoče uliti 2000 \$
3. Da Columbiada ne bo mogoče nabasati in da se bo piroksil vnel že od samega pritiska krogle 3000 \$
4. Da se bo Columbiad pri prvem strelu razletel 4000 \$
5. Da ne bo krogla dosegla niti 6 kilometrov in da bo padla na zemljo nekaj sekund po strelu 5000 \$

Kakor vidimo, je kapitan v svoji nepremagljivi trmi tvegati precejšnjo vsoto denarja, nič manj kakor 15.000 dolarjev.

Kljub temu, da je bila stava tako visoka, je 19. maja prejel zapečaten pismo s tole imenitno kratko vsebino:

Baltimore, 18. oktobra

„Velja“

Barbican.

Enajstvo poglavje

FLORIDA IN TEKSAS

Zdaj je ostalo še eno vprašanje. Za poskus je bilo treba izbrati primeren kraj. Po

navodilu zvezdarne v Cambridgeu bi moral biti top naperjen navpično proti zenitu; luna pa gre skozi zenit samo v krajih, ki leže med 0° in 28° zemeljske širine, to se pravi, da bi znašala njena deklinacija samo 28°. Torej bi bilo treba natančno določiti tisto točko zemeljske oble, ki bi bila primerna za ulitje topa Columbiada.

Ko so se 20. oktobra člani „Topniškega kluba“ polnoštevilno zbrali k seji, je Barbican prinesel s seboj veličasten zemljevid Združenih držav, delo Z. Bellropa. Preden pa ga je imel čas razgrniti, je J. T. Maston prosil za besedo s svojo običajno silovitostjo in spregovoril takole:

— Spoštovani tovariši! Vprašanje, o katerem bomo danes razpravljali, je pomembno za ves ameriški narod in nam bo dalo prilike, da se izkažemo z velikim patriotičnim dejanjem.

Člani kluba so se spogledovali, ker niso razumeli, kam govornik pravzaprav meri.

— Nikogar ni med vami, je povzel, ki ne bi imel vedno v mislih slave svoje domovine in če je sploh kaka pravica, ki jo mora Zveza zahtevati zase, je to pravica, da bo stal silni top „Topniškega kluba“ na njenem ozemlju. Sedaj pa nas silijo okoliščine...

— Moj vrli Masto... je dejal predsednik.

— Dovolite mi, da razvijem svojo misel, je povzel govornik. Okoliščine nas silijo,

da moramo izbrati kraj, ki bo zadosti blizu ekvatorja, da se bo lahko poskus izvedel v ugodnih pogojih...

— Ali ne bi hoteli... je rekel Barbican.

— Zahtevam svobodo razpravljanja, je odvrnil vročekrvni J. T. Maston in trdim, da mora biti ozemlje, s katerega bomo izstrelili našo slavno kroglo, last Ameriške zveze.

— Nedvomno! se je oglasilo več članov.

— No, torej! Ker pa naše meje niso zadosti prostrane, ker nam je na jugu ocean začrtal neprestopno mejo ter moramo iskati ta 28. vzporednik izven Združenih držav v kaki sosednji državi, je to zadosten razlog za vojno napoved in zato predlagam, da napovemo vojno Mehiki!

— Ne! Tega pa ne! so vzkliknili klubovci z vseh strani.

— Ne? je odgovoril J. T. Maston. Res se čudim, da slišim v tej dvorani to besedico.

— Poslušajte vendar!

— Nikdar! Nikdar! je zaklical burni govornik. Do te vojne bo prejel ali slej tako prišlo, zato zahtevam, naj izbruhne takoj danes...

— Maston, je rekel Barbican in zagrmel z zvoncem, vzamem vam besedo!

Maston je hotel ugovarjati, pa so ga nekateri tovariši le pomirili.

— Priznam, je rekel Barbican, da ne moremo in ne smemo izvzeti poskusa dru-

god kakor na ozemlju Zveze; ampak če bi nie bil moj nestrpni prijatelj pustil govoriti in če bi bil pogledal na zemljevid, bi spoznal, da je vojna z našimi sosedi čisto nepotrebna, kajti nekatere meje Združenih držav segajo čez 28. vzporednik. Le poglejte: na razpolago nam je ves južni del Teksasa in Floride.

Razburjenje se je poleglo; vendar je bilo J. T. Mastonu žal, da je moral popustiti. Sklenili so torej, da bodo ulili Columbiada v Teksasu ali pa v Floridi. Ta sklep pa je zanetil med mesti teh dveh držav tekmovanje brez primere v zgodovini.

Ko zadene 28. vzporednik ameriško obalo, preseka polotok Florido in jo razdeli na dva enaka dela. Potem se spusti v mehiški zaliv in zariše tetivo loku, ki ga tvorijo obale Alabame, Missisipija in Luizane. Potem preide v Texas, kateremu odreže en kos, se podaljša čez Mehiko, preleti Sonoro, se povzpne v staro Kalifornijo in izgubi v Tihem morju. Zato so samo južno od tega vzporednika ležeči predeli Teksasa in Floride izpolnjevali pogoje, ki jih je priporočala zvezdarne v Cambridgeu.

V južnem delu Floride ni nobenih večjih mest. Posejana je samo z utrdbami proti Indijancem, ki se klatijo po deželi. Samo mesto Tampa-Town se je lahko sklicevalo na svoj položaj in uveljavljalo svoje pravice.

(Dalje prihodnjič)

AUTO WEDAM VILLACH

GEBRAUCHTFAHRZEUGE, überprüft und preisgünstigst:

NEUWAGEN prompt oder kurzfristig lieferbar
PKW Mod. 500 bis 2300. — Für jeden das passende Fahrzeug!
LKW 850 kg und 1 to, Benzin. — 1,5 bis 6 to Nutzlast Diesel

RAUPENSCHLEPPER FIAT

Diesel von 27 bis 80 PS mit Zusatzgeräten für Bau-, Forst- und Landwirtschaft (Überkopf- und Frontlader, Planierschild, Bodenaufreißer, Tieflöffel, Seilwinde etc.)

STEYR-FIAT 1400, 1100 M, N, E und B, 600, 500 C (Topolino); MERCEDES 170 Da Diesel, Lim., Bj. 50, la; RENAULT FREGATE 1955, Erstbes., S 16.000.—; NSU-FIAT 1100, Wanderer W 24, Standard, Nash Ambassador, Hansa, in gutem Zustand, fahrbereit, von S 2000.— aufw. KRAD: Viktoria Bergmeister V 35, Puch 250 SGS und 125, Horex Regina III, BMW R 35. — ROLLER: Rumi Eichhörnchen, Lohner LB 200, S 3600.—, Moped HMW 50 N 3, Bj. 57, S 2000.—
GÜNSTIGE ZAHLUNGS- UND EINTAUSCHBEDINGUNGEN!

NUTZFAHRZEUGE: STEYR-FIAT Kombi 600 Multipla u. 500 C (Stahl); 1100 I Kastenwagen, 850 kg Nutzlast, neuwertig; FIAT Campagnola Diesel, Allrad-Spezialfahrzeug, 23.000 km, Erstbes.; FIAT Raupenschlepper 25 C mit Seilwinde, sehr billig; OPEL SUPER mit Pritsche, ca. 500 kg Nutzlast, S 3000.—; FIAT 1100 LR, Bj. 41, 1 to; FIAT 1100 L Kastenwagen, Bj. 46, 750 kg, S 2500.—. 40 bis 60 Prozent abschreibbar.

Steyr-Fiat-Puch-Großhandel für Kärnten und Osttirol

Pred sezono

si še oglejte našo

Razstavo tujskih sob

Dobro pohištvo in poceni

Enoposteljno od 1750.— šil.

Dvoposteljno od 2450.— šil.

VÖLKER-MÖBEL

Klagenfurt, Villacher Ring 47, Tel. 57-25
Telefonična pojasnila ob vsakem času!
Rabat in blagajni skonto!

Naš arhitekt vas posvetuje brezplačno!

Pajčolane za poroko, prvo sv. obhajilo. — Vence in šopke pri

Elgek, Kainerhof
Klagenfurt

Za moške:

OBLEKE — SAKOJE — HLACE

WALCHER

KLAGENFURT, 10.-Oktober-Strasse

Oglašuj v našem listu!

SLOVENSKE ODDAJE V RADIU

PONEDELJEK, 5. 5.: 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Za našo vas. 18.40 Vsaka vas ima svoj glas: Globasnica. — TOREK, 6. 5.: 14.00 Poročila, objave. — Rdeče, rumeno, zeleno. — SREDA, 7. 5.: 14.00 Poročila, objave. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 8. 5.: 14.00 Poročila, objave. — Kitajska lirika. — PETEK, 9. 5.: 14.00 Poročila, objave. — Otroci, poslušajte! Hema Krška (zvočna igra). — SOBOTA, 10. 5.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. 18.15 Materinska oddaja: Tebi in o Tebi pojemo. — NEDELJA, 11. 5.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Šmarnice

»NAŠA GOSPA LURŠKA, PROSI ZA NAS« so izšle. Spisal jih je č. g. F. Žakelj ob stoletnici Marijinih prikazovanj v Lurdu. Obseg 200 strani, cena 22.— šil. s poštino.

Naročate jih pri Mohorjevi družbi v Celovcu, Viktringer Ring 26.

Najlepši spomin na sv. obhajilo in birno je slika iz fotografskega ateljeja

Tollinger

KLAGENFURT, ALTER PLATZ 31
Ob binokostnih praznikih imamo odprto

Za materinski dan

kupim svoji mami lepo perilo, dobro blago ali predpasnik in nogavice pri

L. Maurer

Klagenfurt, Alter Platz

Za materinski dan - davila za mamico

Blago za zavese, preproge dobite pri

PRAUSE

KLAGENFURT,
Bahnhofstraße 8

Za materinski dan

ne sme biti nobena mamica brez cvetic

Cvetličarne

Schilcher

KLAGENFURT
Benediktinerplatz
u. Kraßnigstraße 33
Telefon 4783 5922

Davila za materinski dan

Lepe stvari zelo poceni pri

SATTLER

KLAGENFURT,
am Heuplatz
Radi vas posvetujemo!

Feldstecher - daljnoglede

OPTIKER SEKERKA

KLAGENFURT, 10.-OKTOBER-STR.

Strokovna trgovina za dežna oblačila: Balon, Popeline in Loden-plašči kakor Anorake. Prejemamo tudi popravila gumijastih oblačil.

TARMANN

Klagenfurt, Völkermarkter Strasse 16.

POROKA

Za vsako nevesto primerne okraske za glavo, novosti v nevestinih pajčolanah, mirte, za camarje, velika izbira v strokovni trgovini „PRINZESS“, Klagenfurt, Alter Platz 34.

ISCEM PRIDNO DEKLE

za gostilno in gospodinjstva opravila. Ponudbe na: Miha Gabriel, gostilničar, St. Johann, P. Weizelsdorf.

F-R-C
möbel

Um 194.- ein Schlafzimmer?

Ja, Sie lesen richtig, denn genau 194.— beträgt eine Rate, wenn Sie sich zum Kreditkauf für eine unserer gediegenen, formschönen Küchen entschließen. Sie besteht aus 1 Kredenz, 1 Tisch, 2 Sesseln, 2 Stockerln, 1 Kohlenkiste. Unsere Möbelfhäuser beraten Sie gerne über diese selten günstige Anschaffungs-erleichterung.

VILLACH, Bahnstraße
KLAGENFURT, Burggasse
ST. VEIT a. d. GLAN, Klagenfurter Str.
OBERVELLACH, Hauptplatz
und in Kürze auch in SPITTAL/Drau

FERCHER-REICHMANN & CIE
MOBELFABRIK — VILLACH

Za materinski dan ne sme biti nobena mamica brez cvetic. Veliko izbiri in ugodne cene Vam nudim.

BLUMENHAUS

Kowald

KLAGENFURT, RENNPLATZ

Kraj, kjer kupujete opravo za spalnice, dnevne sobe, kuhinje, oblaginjeno pohištvo, žimnice

Rudolf Slama

KLAGENFURT, St. Veiter Strasse 15 und Sponheimer Strasse 16

Ugodno odplačilo na obroke; tudi zamenjava za uporabni les je možna. Brezplačna dostava z avtomobilom.

Radio aparati
Šivalni stroji
kolesa

V VELIKI IZBIRI

Radiohaus

KERN

Klagenfurt, Burggasse

Ugodno plačilo na obroke

ŠIVALNI STROJI PLETILNI STROJI GRUNDNER

Klagenfurt, Wienerg. 10

HISA NAPRODAJ
Enodružinska hiša, nova, v bližini Celovca je ugodno naprodaj. V hiši se že lahko stanuje. Naslov nobite na upravi lista.

SIE SPAREN GELD UND ARGER

Preisgünstige Personen- und Lieferwagen mit Zustandsgarantie zu äußerst günstigen

Preisen.
Besuchen Sie unsere Gebrauchtwagen-
abteilung.

Teampitsch & Co.

KLAGENFURT
VILLACHERSTRASSE 181
Tel. 54-30, 26-60

► Posteljni vložki
► na vzmeteh,
► sanitarne naprave pri

**F
R
NAPOTNIK
N
Z**

Baustoffe - Großhandel

KLAGENFURT
Priesterhausgasse 24
Tel. 34-47

Pri **Hans Kreutz**

v Celovcu dobite za vaš stari likalnik 41.— šil., če pri nas kupite ABC-likalnik za 218.— šil.

SENZACIJA! Lahko že dobite popolni električni brivni stroj „Royal Matic“, brez toka. Dobite ga tudi na obroke. Nenadomestljivi! Predvajanje: INGSTE WERKE, Klagenfurt, 10.-Oktober-Strasse 4.

SADNA DREVESCA

Samo drevesca domače drevesnice MARKO POLZER na Vazah, P. St. Veit i. Jauntal vam bodo dobro uspevala. Na razpolago imamo še jabolka in hruške.

*Za materinski dan
lepa davila za mamico*

Ugodno kupite posteljnino, blago za zavese, preproge in talne obloge pri

RADLMAYR
VILLACH